

2406787/2406790

EVALUATIE UVR WOONAKKOORDEN

Beoordeling van de doeltreffendheid in het kader van
de programmering 2024 Evaluatiekader Subsidies.

*Sector Onderzoek &
Informatie*

24-4-2025

Mechteld Wisse

wissem@noord.holland.nl

Directie Beleid, sector Onderzoek & Informatie

Samenvatting.....	5
1. Inleiding	9
1.1 Aanleiding.....	9
1.2 Vraagstelling, afbakening en onderzoeksmethodiek	10
1.3 Werkwijze.....	11
1.4 Leeswijzer	12
2. Beleidsreconstructie	13
2.1 Beleidskader	13
2.1.1 Nationaal beleid voor woningbouwopgave	13
2.1.2 Woondeals	13
2.1.3 Provinciaal beleid voor de woningbouwopgave	14
2.1.4 Regionale woonakkoorden	15
2.1.5 Samenhang van de regeling in de instrumentenmix	16
2.2 Historie en inhoud subsidieregeling	16
2.2.1 Doel en voorwaarden regeling Woonakkoorden 2021	17
2.2.2 Subsidiabele activiteiten	17
2.2.3 Wijzigingen in de regeling over de periode 2021-2024	17
2.3 Beleidstheorie	18
2.3.1 Onderliggende aannames van de regeling.....	18
2.4 Evaluatie en monitoring	22
2.4.1 Voorgaande evaluatie	22
2.4.2 Monitoring	22
2.5 Deelconclusie beleidstheorie	23
3. Gebruik subsidieregeling	25
3.1 Overzicht beschikte subsidies	25
3.2 Verdeling van middelen over de regio's.....	25
3.3 Verdeling subsidie over type activiteit	26
3.4 Verdeling subsidie naar beleidsdoel.....	28
3.5 Verloop subsidieproces	29
3.5.1 Ervaringen betrokkenen bij het subsidieproces.....	30
3.5.2 Ervaringen contact en samenwerking met de provincie.....	30
3.6 Deelconclusie gebruik van de regeling	30

4.	Resultaat van de regeling	31
4.1	Resultaten projecten en bijdrage aan de woonopgave	31
4.2	Nut en noodzaak subsidie	33
4.3	Deelconclusie gebruik van de regeling	34
5.	Algemene conclusies en aanbevelingen	35
5.1	Doeltreffendheid regeling	35
Bijlage 1	Overzicht bronnen	38

Samenvatting

Dit rapport betreft de evaluatie op doeltreffendheid van de uitvoeringsregeling Woonakkoorden 2021 over de periode 2021 t/m 2024. De uitvoeringsregeling heeft een totale omvang van € 2.519.000,--. In de periode 2021 tot en met 2024 zijn in totaal 41 subsidies verleend voor een totaalbedrag van € 2.122.289,--. De uitvoeringsregeling valt onder de Woonagenda 2020-2025. De Woonagenda heeft als doelstelling: *‘De provincie Noord-Holland wil zorgen voor voldoende betaalbare, duurzame en toekomstbestendige woningen voor alle doelgroepen.’* Met de regeling geeft de provincie subsidie voor het opstellen van regionale woonakkoorden zoals bedoeld in de Woonagenda provincie Noord-Holland 2020-2025 en voor het uitvoeren van de acties en afspraken uit de regionale woonakkoorden. De regeling richt zich op regio's en inliggende gemeenten. Een gemeente kan namens de regio een aanvraag indienen. Bovenregionale aanvragen voor een project waar meerdere gemeenten/regio's aan deelnemen zijn ook mogelijk. Noord-Holland is ingedeeld in 8 regio's: Amsterdam, Zuid-Kennemerland/IJmond, West-Friesland, Kop van Noord-Holland, Regio Alkmaar, Zaanstreek-Waterland, Amstelland-Meerlanden, Gooi- en Vechtstreek.

De regeling staat het hele jaar open en heeft geen regioplafonds.

De evaluatie is uitgevoerd in het kader van het Evaluatiekader Subsidies en is onderdeel van de programmering voor 2024. Met deze evaluatie geeft de provincie invulling aan haar wettelijke taak om subsidies periodiek te evalueren op doeltreffendheid en effecten in de praktijk. Hiervoor wordt een vaste werkwijze gehanteerd waarbij wordt teruggekeken over de periode 2021 t/m 2024.

Inmiddels is de Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024-2028 (september 2024) van kracht. Deze vervangt de Woonagenda 2020-2025. De regionale woonakkoorden worden vervangen door regionale volkshuisvestingsprogramma's waarin afspraken opgenomen worden die in lijn zijn met de afspraken uit de Woondeals en de wet Versterking regie volkshuisvesting (welke nog in procedure is). Er is inmiddels een nieuwe regeling die gemeenten gaat ondersteunen bij het uitvoeren van de afspraken uit de Woondeals en de opzet van de (deel)regionale volkshuisvestingsprogramma's waar alleen middelen vanuit het Rijk ingezet gaan worden; de Uitvoeringsregeling subsidie woondeals 2025. Met de komst van deze nieuwe regeling is de uitvoeringsregeling Woonakkoorden 2021 per 1 oktober 2024 stopgezet. De regeling Woonakkoorden is over de gehele looptijd tot met 1 oktober 2024 geëvalueerd. In dit rapport worden conclusies gedaan over de doeltreffendheid van de UVR Woonakkoorden. De conclusies en aanbevelingen die hieruit volgen zijn echter ook toepasbaar voor de nieuw te ontwikkelen regionale volkshuisvestingsprogramma's en het realiseren van de afspraken uit de woondeals.

Voor een positieve beoordeling van de doeltreffendheid van een subsidie, moet er aan vier voorwaarden worden voldaan:

1. *De regeling wordt goed ingezet;* het subsidieproces verloopt efficiënt en is duidelijk ingericht, er is geen drempel om aan te vragen etc.
2. *Er moet sprake zijn van (tenminste gedeeltelijk) doelbereik:* het budget is (grotendeels) uitgegeven en de beoogde projecten worden gerealiseerd.
3. *De regeling is noodzakelijk (of minimaal bevorderlijk) voor het doelbereik:* de regeling helpt gemeenten om projecten te realiseren uit de woonakkoorden die een bijdragen leveren aan de provinciale beleidsdoelstelling.

4. *Het doelbereik van de regeling is voldoende onderbouwd:* het is aannemelijk dat de regeling bijdraagt aan het realiseren van de woonopgave, (idealiter) een causaal verband tussen de prestaties van de regeling en het (maatschappelijk) effect. De beleidstheorie is voldoende onderbouwd, de provinciale doelen zijn uitgewerkt in samenhangende concrete doelen die meetbaar en evalueerbaar zijn.

De algemene conclusie luidt:

De doeltreffendheid van de regeling wordt als voldoende beoordeeld. Het is aannemelijk dat de activiteiten die gefinancierd zijn met de regeling bijdragen aan de provinciale woonopgave.

Hieronder wordt de conclusie nader toegelicht:

1. *Het subsidieproces verloopt deels efficiënt en is duidelijk ingericht.*

Het subsidieproces wordt door de regio's als helder ervaren. Het proces van aanvragen is helder en de afstemming met de regionale accounthouders van het team Wonen verloopt snel. Het formele besluitvormingstraject en de informatievoorziening hierover is echter een aandachtspunt. De besluitvorming rondom zowel beschikkingen, wijzigingsverzoeken als vaststellingen wordt door de regio's als lang en als een 'black box' ervaren waarbij het niet duidelijk is wat de status is.

De samenwerking met de regionale accounthouders binnen de regionale werkgroepen wordt als positief ervaren. De lijnen zijn kort en er wordt proactief informatie uitgewisseld over beleidsontwikkelingen en meegelezen bij conceptaanvragen. De accounthouders fungeren als schakel van en naar de provincie voor de regio wanneer er vragen zijn. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de provincie aanwezig in de regio.

Aanbeveling 1 Zorg voor een tijdig en transparant verloop van het subsidieproces waarbij voor aanvragers helder is wat de status van besluitvorming is.

2. *Het doelbereik van de regeling is voldoende: het budget is grotendeels uitgegeven en de beoogde projecten zijn gerealiseerd.*

De middelen uit de regeling UVR Woonakkoorden zijn in de periode 2021-2024 voor 84% benut. Dit is meer dan in de voorgaande periode met gelijksoortige regelingen waar de benutting aanzienlijk lager was (35% in de periode 2011-2015 en 62% in de periode 2016-2019). Een verklaring hiervoor is dat de regioplafonds in de UVR Woonakkoorden zijn losgelaten om meer ruimte en initiatief te bieden aan de regio's wat beter lijkt aan te sluiten bij de behoefte. Als gevolg daarvan is de verdeling van de middelen over de regio's wel wat schever geworden. Koplopers als Amsterdam, Westfriesland en Zuid-Kennemerland/IJmond, die meer ervaring hebben met subsidieaanvragen of een procesmanager hebben aangesteld weten makkelijker de weg naar de regeling te vinden en vragen meer aan. Naar de andere regio's zijn naar verhouding minder subsidiegelden toegegaan. Zo hebben de regio's Kop van Noord-Holland en Alkmaar respectievelijk één en twee subsidieaanvragen gedaan. Dit heeft echter ook deels te maken met de kleinere omvang van de woonopgave in de kopgemeenten. Door het loslaten van de regioplafonds worden niet alle regio's in gelijke mate ondersteund.

Uit de evaluatie blijkt dat er door de regio's in totaal 41 projecten zijn gerealiseerd met de subsidiegelden. De toetsing hierop is goed verankerd in het subsidieproces. Voorafgaand aan de beschikking worden projecten inhoudelijk getoetst of de beoogde doelstelling en het resultaat van een project binnen het regionale woonakkoord valt en binnen de speerpunten van de woonagenda valt. Na de afronding van het project moet de regio in de verantwoording aangeven of het project conform het oorspronkelijke plan is uitgevoerd en of het beoogde doel en resultaat behaald zijn. Hiermee wordt geborgd dat projecten daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

Aanbeveling 2. Ga na op welke wijze gestuurd kan worden op de verdeling van middelen over de regio's zodat deze in verhouding is tot de opgave die er ligt in de regio.

3. *Regio's geven aan dat de regeling noodzakelijk is voor het realiseren van projecten uit de woonakkoorden die een bijdragen leveren aan de provinciale beleidsdoelstelling.*

Uit interviews met de regio's komt naar voren dat zonder subsidieregeling er minder projecten op regionaal- en bovenregionaal niveau van de grond gekomen zouden zijn. Voor veel projecten betekent de subsidie een vergroting van de capaciteit door de inzet van een procesbegeleider of een projectleider. Uit de evaluatie blijkt dat de subsidie als vliegwielt of smeermiddel fungeert voor het realiseren van een (boven)regionale projecten omdat het draagvlak creëert bij partijen om deel te nemen in het project. Een startbedrag vanuit de provincie helpt dan om een samenwerking van de grond te krijgen of om de eerste stappen te zetten in een project waarvan het resultaat onzeker is.

Met de regeling is een divers palet aan activiteiten gefinancierd waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen procesgerichte activiteiten gericht op het coördineren en aansturen van de woonakkoorden en het stimuleren van samenwerking tussen partijen om versnelling te brengen in de woningbouwproductie. Daarnaast zijn er activiteiten die gericht zijn op het realiseren van concrete (pilot)projecten en onderzoeken zoals de implementatie van een nieuw woonruimte-verdeelsysteem voor de sociale huursector of het uitvoeren van locatieonderzoek voor specifieke doelgroepen. Meer dan de helft van de projecten focust zich op een betaalbaar en divers woningaanbod voor diverse doelgroepen en een kwart op versnelling in de woningbouwproductie. Uit interviews met de regio's komt naar voren dat veel projecten een vervolg krijgen. De kennis over de output en follow-up van projecten zou echter beter gemonitord moeten worden en de informatie hierover breed gedeeld en beschikbaar gemaakt moeten worden. Dit was overigens ook één van de aanbevelingen uit de voorgaande evaluatie waar nog geen opvolging aan gegeven is. Het voorziet ook in een behoefte die vanuit de regio's geuit is.

Aanbeveling 3. Zorg voor een goede borging van de kennis over de output en follow-up van projecten door deze te monitoren. Hierdoor wordt kennis ontwikkeld over de effectiviteit van activiteiten en projecten die met de regeling of gelijksoortige regelingen gefinancierd worden.

Aanbeveling 4. Stel de opgedane kennis over best practices breed (bovenregionaal) beschikbaar zodat er een gedeeld kennisniveau ontstaat bij alle regio's over succesvolle samenwerkingen/aanpakken voor de woningbouwproductie of instrumentarium dat succesvol wordt ingezet om doorstroming in de huursector te bewerkstelligen.

4. *Op basis van de bevindingen uit deze evaluatie is het aannemelijk dat de activiteiten en projecten die met de regeling zijn gefinancierd bijdragen aan de woonopgave in Noord-Holland.*

Geconcludeerd wordt dat het beleid consistent is ingericht en de regeling voldoende is ingebed in het beleid. De regeling hangt nauw samen met de regionale woonakkoorden die grotendeels in lijn zijn met de speerpunten en richtinggevende principes van de woonagenda. Door de ruime opzet van de regeling is deze echter weinig specifiek in de activiteiten die hiermee gefinancierd kunnen worden. De vraag is of de regeling daarmee voldoende onderscheidend is van andere instrumenten die worden ingezet voor de provinciale woonopgave en wat de samenhang hiertussen is.

De subsidieregeling wordt breed ingezet en gebruikt als smeermiddel om regionale projecten te realiseren. De output van de projecten is daardoor ook zeer gevarieerd. Een deel van de initiatieven zoals de (pilot)projecten en onderzoeken dragen direct bij aan een betere beschikbaarheid van woningen voor specifieke doelgroepen zoals

een nieuw woonruimte verdeelsysteem in de huursector. Andere procesgerichte initiatieven gericht op de randvoorwaarden in het proces dragen bij aan een betere samenwerking tussen marktpartijen en overheid wat belangrijk is voor de aanpak van knelpunten op woningbouwlocaties en het leggen van een duidelijker focus in de woningbouwprogrammering. De eventuele effecten van deze projecten zijn echter pas in een later stadium zichtbaar. De kennis over de output en follow-up van deze projecten zou beter gemonitord moeten worden om inzicht te krijgen in welke maatregelen effectief zijn en welke niet.

Aanbeveling 5. Zorg voor helderheid in de samenhang van het beleidsinstrumentarium dat wordt ingezet voor de woonopgave zodat deze aanvullend zijn aan elkaar en onderscheidend zijn. Dit is inzichtelijk te maken in bijvoorbeeld een doelboom of met behulp van een Theory of Change.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Deze evaluatie is uitgevoerd door de provincie in het kader van het Evaluatiekader Subsidies (vastgesteld door PS op 14 januari 2019) en is onderdeel van de programmering voor 2024. Het Evaluatiekader bevat criteria, randvoorwaarden en uitgangspunten op basis waarvan bepaald wordt welke subsidies en subsidieregelingen op welk moment op doeltreffendheid geëvalueerd moeten worden. De programmering wordt jaarlijks opgesteld en heeft als doel de provincie meer inzicht te geven in de mate van doeltreffendheid van de door haar verstrekte subsidies. Het Evaluatiekader beschrijft de manier waarop de provincie invulling geeft aan haar wettelijke taak subsidies periodiek te evalueren op doeltreffendheid en effecten in de praktijk.

Deze evaluatie heeft betrekking op de uitvoeringsregeling Woonakkoorden 2021 die valt onder de Woonagenda 2020-2025. De Woonagenda heeft als doelstelling: *'De provincie Noord-Holland wil zorgen voor voldoende betaalbare, duurzame en toekomstbestendige woningen voor alle doelgroepen.'* Met de regeling geeft de provincie subsidie voor het opstellen van regionale woonakkoorden zoals bedoeld in de Woonagenda provincie Noord-Holland 2020-2025 en voor het uitvoeren van de acties en afspraken uit de regionale woonakkoorden.

In de regionale woonakkoorden zijn afspraken gemaakt tussen de provincie en de gemeenten in de regio's over onder meer het aantal woningen en het vinden van geschikte woningen voor diverse doelgroepen. Daarbij zijn ook doelen geformuleerd over klimaatneutraal en circulair bouwen (aardgasvrij en met oog voor het veranderende klimaat), het bouwen in de buurt van OV-knooppunten, het behoud van een groene en gezonde leefomgeving en over het verduurzamen van bestaande woningen. De regionale woonakkoorden worden ook ingezet als instrument om samenwerking te stimuleren tussen partijen in de regio voor het realiseren van de woonopgave in Noord-Holland.

De regeling richt zich op regio's en inliggende gemeenten van regio's. Een gemeente kan namens de regio een aanvraag indienen. Bovenregionale aanvragen voor een project waar meerdere gemeenten/regio's aan deelnemen zijn ook mogelijk. Noord-Holland is ingedeeld in 8 regio's: Amsterdam, Zuid-Kennemerland/IJmond, West-Friesland, Kop van Noord-Holland, Regio Alkmaar, Zaanstreek-Waterland, Amstelland-Meerlanden, Gooi- en Vechtstreek.

De uitvoeringsregeling Woonakkoorden 2021 heeft een totale omvang van € 2.519.000,--. In de periode 2021 tot en met 2024 zijn in totaal 41 subsidies verleend voor een totaalbedrag van € 2.122.289,--. De regeling staat het hele jaar open en heeft geen regioplafonds.

Ten tijde van deze evaluatie was de Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024-2028 (actieagenda) in de maak. Deze is op 30 september j.l. vastgesteld door Provinciale Staten en vervangt daarmee de Woonagenda 2020-2025. De regionale woonakkoorden lopen per 1 januari 2026 af. Deze worden vervangen door regionale volkshuisvestingsplannen waarin afspraken opgenomen worden die in lijn zijn met de afspraken uit de Woondeals en de Wet versterking regie volkshuisvesting (welke nog in procedure is). Deze wet verplicht gemeenten en provincies tot het maken van een volkshuisvestingsprogramma. In de volkshuisvestingsprogramma's worden afspraken gemaakt over onder het andere aantal te bouwen woningen, betaalbaarheid, het aandeel sociale huurwoningen en woningen voor specifieke doelgroepen. Er is inmiddels een nieuwe regeling die gemeenten gaat ondersteunen bij het uitvoeren van de afspraken uit de Woondeals en de opzet van de (deel)regionale

volkshuisvestingsprogramma's waar alleen middelen vanuit het Rijk ingezet gaan worden; de Uitvoeringsregeling subsidie woondeals 2025. Met de komst van deze nieuwe regeling is de uitvoeringsregeling Woonakkoorden 2021 per 1 oktober 2024 stopgezet. De regeling Woonakkoorden is over de gehele looptijd tot met 1 oktober 2024 geëvalueerd.

1.2 Vraagstelling, afbakening en onderzoeksmethodiek

Het doel van het evaluatieonderzoek is om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van deze subsidieregeling en de bijdrage daarvan aan de woonopgave in de provincie Noord-Holland.

De onderzoeksvragen van de evaluatie zijn grotendeels gebaseerd op het stappenplan uit de [Handreiking evaluatie doeltreffendheid provinciale subsidies](#) van de Randstedelijke Rekenkamer. De daarbij te doorlopen stappen zijn:

- Stap 1: Beleidskader reconstrueren en beoordelen
- Stap 2: Beschikte middelen onderzoeken
- Stap 3: Uitgevoerde activiteiten onderzoeken
- Stap 4: Behaalde prestaties onderzoeken
- Stap 5: Mate van doelbereiking onderzoeken
- Stap 6: Mate van doeltreffendheid beoordelen

De mate van doeltreffendheid van de regeling wordt aan de hand van de volgende onderzoeksvragen in deze evaluatie beantwoord:

1. Op welke wijze is het beleid rondom de regeling Woonakkoorden vormgegeven?
 - Hoe ziet het beleidskader eruit? Is deze gewijzigd tijdens de looptijd van de regeling? Welke aannames liggen hieraan ten grondslag? Zijn deze onderbouwd?
 - Hoe ziet de inhoud van de regeling eruit? Is deze gewijzigd gedurende de te onderzoeken periode? Sluit deze voldoende aan op de andere instrumenten met betrekking tot de woonopgave?
 - Op welke wijze hebben de uitgevoerde projecten/activiteiten bijgedragen aan de woonopgave? Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen procesgerichte activiteiten rondom de totstandkoming van de woonakkoorden en inhoudelijke projecten.
 - Zijn er maatschappelijke ontwikkelingen van invloed op de doeltreffendheid van de regeling?
2. Hoeveel subsidie is er in de periode 2021-2024 verstrekt en voor welke activiteiten zijn deze ingezet? Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen procesgerichte activiteiten rondom de totstandkoming van de woonakkoorden en inhoudelijke projecten.
 - Hoeveel subsidie is er in de periode 2020-2024 verleend? Hoeveel aanvragen zijn toegekend en hoeveel zijn er afgewezen? Hoeveel subsidies zijn er vastgesteld? Is er sprake van onderbenutting?
 - Hoe is de spreiding van middelen over de acht regio's?
 - Welke activiteiten zijn uitgevoerd? En hoe is de verdeling hiervan over de verschillende speerpunten uit de woonagenda?
 - Hoe verloopt het subsidieproces? En hoe wordt het subsidieproces ervaren door gemeenten?
 - Welke belemmeringen ervaren gemeenten? Welke zaken lopen goed en moeten behouden blijven?
3. Is de regeling van meerwaarde voor het realiseren van activiteiten uit de woonakkoorden en wat is de bijdrage hiervan aan het provinciale beleidsdoel; 'het zorgen voor voldoende betaalbare, duurzame en toekomstbestendige woningen voor alle doelgroepen.'?

- Hoe wordt het subsidieproces ervaren door gemeenten? Welke uitdagingen en belemmeringen ervaren gemeenten? Welke zaken lopen goed en moeten behouden blijven?
 - Welke resultaten zijn behaald met de activiteiten en projecten? Hebben deze nog een follow-up gekregen?
 - In hoeverre was de subsidie noodzakelijk voor de uitvoering van het project?
4. Welke algemene conclusie en concrete aanbevelingen kunnen worden geformuleerd ten aanzien van de doeltreffendheid van de regeling? Welke aandachtspunten zijn er ten aanzien van het inrichten van nieuwe regeling(en)?
- Hierbij gaat het om zo wel effectiviteit/doelbereik (Doen we de goede dingen?: inzet op de juiste prestaties die bijdragen aan gestelde doelen) als om een efficiënt verloop van het subsidieproces (Doen we de dingen goed?: zetten we de regeling goed in, zoals het proces van aanvraag, drempel om aan te vragen etc.).

Op basis van de antwoorden van de bovenstaande onderzoeksvragen wordt de doeltreffendheid van de regeling bepaald. Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende vier voorwaarden:

1. *De regeling wordt goed ingezet*; het subsidieproces verloopt efficiënt en is duidelijk ingericht, er is geen drempel om aan te vragen etc. De input hiervoor is afkomstig van de interviews met betrokken provincie-medewerkers en de regio/gemeenten.
2. *Er moet sprake zijn van (tenminste gedeeltelijk) doelbereik*: het budget is (grotendeels) uitgegeven en de beoogde projecten worden gerealiseerd. De input hiervoor is afkomstig van de kwantitatieve analyse van uitgegeven middelen en de interviews.
3. *De regeling is noodzakelijk (of minimaal bevorderlijk) voor het doelbereik*: de regeling helpt gemeenten om projecten te realiseren uit de woonakkoorden die een bijdragen leveren aan de provinciale beleidsdoelstelling. De input hiervoor is afkomstig uit de interviews met gemeenten en de documentanalyse van de subsidiedossiers (beschikkingen en eindverantwoordingen).
4. *Het doelbereik van de regeling is voldoende onderbouwd*: het is aannemelijk dat de regeling bijdraagt aan het realiseren van de woonopgave, (idealiter) een causaal verband tussen de prestaties van de regeling en het (maatschappelijk) effect. De beleidstheorie is voldoende onderbouwd, de provinciale doelen zijn uitgewerkt in samenhangende concrete doelen die meetbaar en evalueerbaar zijn. De input hiervoor is afkomstig uit de beleidsreconstructie van de regeling, interviews met regio, en beleidsmonitors.

1.3 Werkwijze

Deze evaluatie is gestart met een documentenanalyse van relevante beleidsdocumenten, overzichten van subsidieaanvragen en -beschikkingen/verantwoordingen, jaarverslagen en onderzoeksrapporten (zie voor de documentenlijst het bronnenoverzicht in bijlage 1). Op basis hiervan is een beleidsreconstructie gemaakt en een kwantitatieve analyse uitgevoerd over de verleende en geweigerde subsidieaanvragen. Deze analyse is tevens gebruikt als input voor het kwalitatieve gedeelte van het onderzoek (interne en externe interviews).

Voor het onderzoek zijn in totaal twee interne interviews gehouden met betrokken medewerkers van de beleidssector en de sector Subsidies. Daarnaast zijn vijf regio's/gemeenten geïnterviewd. De vraagstelling bij de interviews verschilde afhankelijk van de betrokkenheid en verantwoordelijkheden van de gesprekspartner(s). Verslagen van de interviews en evaluatiebijeenkomsten zijn voorafgaand aan de analyse ter verificatie teruggelegd bij de betrokkenen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de geïnterviewden en deelnemers van de

evaluatiebijeenkomsten. De bevindingen uit de documentenanalyse, de interviews en evaluatiebijeenkomsten zijn in onderlinge samenhang geanalyseerd en hebben hun weerslag gekregen in voorliggend rapport.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de beleidsreconstructie beschreven waarin het beleidskader en de onderliggende aannames onder de regeling geschetst wordt. In hoofdstuk 3 volgt een analyse van de omvang en besteding van de subsidie en voor welk type activiteiten deze is ingezet. Aan het einde van dit hoofdstuk wordt het subsidieproces beschreven hoe deze is ingericht en hoe deze intern ervaren wordt en door de regio. Deze hoofdstukken leggen de basis voor de evaluatie van het doelbereik van de regeling. In hoofdstuk 4 wordt het gebruik van de regeling door gemeenten beschreven. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de bevindingen ten aanzien van de doeltreffendheid van de regeling in samenhang geanalyseerd, gevolgd door een conclusie en concrete aanbevelingen.

2. Beleidsreconstructie

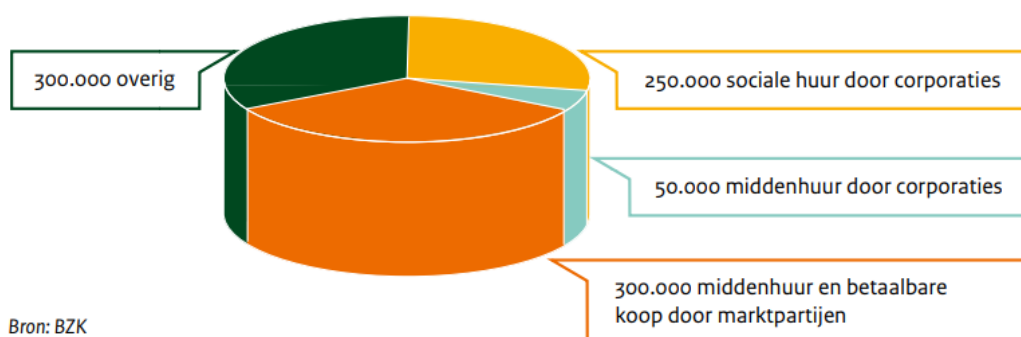
Dit hoofdstuk geeft invulling aan de eerste onderzoeksvraag over de wijze waarop het beleid rondom de regeling Woonakkoorden is vormgegeven. Voor de beantwoording van deze vraag is een documentanalyse uitgevoerd en zijn interviews gehouden. Dit hoofdstuk geeft allereerst inzicht in het beleidskader waarbinnen de subsidie wordt ingezet en de provinciale doelen voor het beleidsthema (paragraaf 2.1). Daarna wordt het doel en de inhoud van de subsidie beschreven (paragraaf 2.2) en wordt een analyse gemaakt van de beleidstheorie (paragraaf 2.3). In paragraaf 2.4 volgt de wijze waarop de ontwikkelingen in de woningbouw worden gemonitord en geëvalueerd. Tot slot volgt in paragraaf 2.5 een deelconclusie waarin de belangrijkste bevindingen van dit hoofdstuk beschreven worden.

2.1 Beleidskader

2.1.1 Nationaal beleid voor woningbouwopgave

De Nationale Woon- en Bouwagenda (11 maart 2022) vormt het nationale kader voor het woonbeleid. Het overkoepelende doel van deze Nationale Woon- en Bouwagenda is het bevorderen van de beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van het woningaanbod in Nederland:

- **Beschikbaarheid:** 900.000 woningen tot en met 2030, waarvan twee derde betaalbaar. Gezien de grote behoefte aan woningen voor starters en mensen met een middeninkomen wordt gestreefd naar 350.000 middenhuur- en betaalbare koopwoningen (zie figuur 2.1).
- **Betaalbaarheid:** betere aansluiting van woonlasten bij het inkomen. Hierbij wordt ingezet op een vermindering van het aantal huishoudens met te hoge woonlasten ten opzichte van het inkomen en de beschikbaarheid van voor hen passende en betaalbare woningen.
- **Kwaliteit:** voldoende woningen voor aandachtsgroepen en ouderen, perspectief voor kwetsbare gebieden en duurzame huisvesting voor iedereen bereikbaar. De leefsituatie en het perspectief van bewoners van de meest kwetsbare gebieden in Nederland worden in 15-20 jaar tijd verbeterd. In deze gebieden zetten gemeenten samen met onder andere corporaties in op herstructurering. Ook bij de bouw van nieuwe woningen en specifiek bij grootschalige woningbouw horen de leefbaarheid en een gezond leefmilieu nu en in de toekomst geborgd te zijn.

Figuur 2.1 Verdeling van 900.000 woningen naar segment

2.1.2 Woondeals

Om het woningtekort aan te pakken heeft het Rijk samen met provincies en gemeenten in 35 regio's concrete woningbouwafspraken vastgelegd in de woondeals. Op 15 maart 2023 zijn de Woondeals [Noord-Holland Noord](#) en

[Metropoolregio Amsterdam](#) gesloten tussen gemeenten, provincies en het Rijk. Tot en met 2030 moeten er in Noord-Holland Noord 40.000 woningen bijkomen en in de Metropoolregio Amsterdam ruim 171.200 woningen. In de Woondeals zijn afspraken gemaakt over het aantal woningen, concrete grote bouwlocaties en de categorieën sociaal, betaalbaar en vrije sector. Het streven is in lijn met het nationaal beleid minimaal twee derde betaalbare woningen te bouwen waarvan 30% sociale huurwoningen tot € 808,-. Ook komen er woningen in de categorie middenhuur tot € 1.000,- per maand en betaalbare koopwoningen tot € 355.000,-. In de beide Woondeals is een lijst opgenomen met de grote woningbouwlocaties.

2.1.3 Provinciaal beleid voor de woningbouwopgave

De Woonagenda volgt uit het provinciaal ruimtelijk beleid, zoals beschreven in de provinciale Omgevingsvisie NH2050 en het coalitieakkoord. In de Omgevingsvisie NH2050 is de ambitie als volgt geformuleerd: *‘Onze ambitie is dat vraag en aanbod van woon- en werklocaties (kwantitatief en kwalitatief) beter met elkaar in overeenstemming zijn of komen. De woningbouw wordt vooral in of aansluitend op de bestaande verstedelijkte gebieden gepland, overeenkomend met de kwalitatieve behoefte en demografische trends. Duurzaamheid van de totale voorraad is uitgangspunt’.*

De doelstelling in de Woonagenda 2020-2025 (31 maart 2020) is in tegenstelling tot de doelstelling uit het nationaal beleid (maart 2022) en de daaruit voortkomende woondeals (maart 2023), nog kwalitatief geformuleerd: *‘De provincie Noord-Holland wil zorgen voor voldoende betaalbare, duurzame en toekomstbestendige woningen voor alle doelgroepen’* Deze doelstelling is uitgewerkt in de onderstaande twee speerpunten. Deze speerpunten worden vertaald in ‘richtinggevend principes’, waarmee we zowel onze eigen acties, als onze inzet voor de samenwerking met onze partners en de woonakkoorden concreet maken. De speerpunten voor het woonbeleid 2020-2025 van de provincie Noord-Holland zijn:

1. Een woning voor iedereen:
 - Adaptief en vraag-gestuurd programmeren
 - Productie op peil: aanjagen woningbouwproductie
 - Kwalitatief, betaalbaar en divers woningaanbod.

De richtinggevend principes voor ‘een woning voor iedereen’ zijn:

1. De vraag is leidend. De regionale programmeringen worden bepaald op basis van gegronde onderbouwing van vraag, aanbod en het kwalitatieve en kwantitatieve verschil daartussen voor nu en in de toekomst.
2. Er zijn snel meer woningen nodig. De provincie zet in op het versnellen van de woningbouwproductie en helpt gemeenten hierbij door voortzetting van het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw.
3. De woningbouwprogrammering is regionaal en adaptief. De programmering houdt rekening met fasering en haalbaarheid, zodat de in het woonakkoord af te spreken regionale productiedoelstellingen kunnen worden gehaald.
4. De provincie geeft gemeenten ruimte om bij binnenstedelijke plannen nabij een OV-knooppunt en/of in een groeiregio hogere aantallen woningen te realiseren dan de prognose, om het woningtekort versneld in te lopen.
5. De woningmarkt heeft structureel meer flexibiliteit en betaalbare opties voor alle verschillende doelgroepen van woningzoekenden nodig.
6. Betaalbaar en divers woningaanbod voor alle doelgroepen vraagt regionale afstemming en samenwerking.

2. Gezond, duurzaam en toekomstbestendig wonen in een aantrekkelijke provincie.

Het streefbeeld is dat inwoners van Noord-Holland in alle regio's kunnen wonen in een woning die bij hen past qua inkomen, levensfase en samenstelling van het huishouden. Zowel in de nieuwbouw als de bestaande woningvoorraad wordt gestreefd naar woningen die zoveel als mogelijk klimaatneutraal, klimaatadaptief, natuur-inclusief en circulair zijn en tevens geschikt voor de toekomstige woon- en zorgbehoefte.

Richtinggevende principes voor 'duurzaam en toekomstbestendig' zijn:

7. Vanuit het oogpunt van leefbaarheid en gezondheid bewaakt de provincie de goede balans tussen economie, wonen, mobiliteit, natuur en landschap.
8. Woningbouw heeft een grote impact op het landschap, de natuur en de biodiversiteit, zowel binnen als buiten het bestaand stedelijk gebied. In de woonakkoorden maken we afspraken om woningbouw zoveel mogelijk klimaatneutraal, klimaatadaptief, actieve mobiliteit stimulerend, circulair en natuur- en landschapsinclusief te ontwikkelen en dit vroegtijdig bij de locatiekeuze en planontwikkeling mee te nemen.

Inmiddels is de Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024-2028 (september 2024) van kracht. Deze vervangt de Woonagenda 2020-2025. De belangrijkste doelstelling van de provincie Noord-Holland voor de komende jaren is het snel terugdringen van de woningnood. De focus ligt hierbij op de versnelling in de woningbouwproductie en op betaalbaarheid. Daarnaast krijgt de provincie een toezichthoudende rol in een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen in de provincie. Eén van de belangrijkste instrumenten die hiervoor ingezet gaan worden zijn de (deel)regionale en lokale volkshuisvestingsprogramma's. De afspraak met het Rijk is dat in de provincie Noord-Holland in de periode 2022 tot en met 2030, 191.000 woningen worden toegevoegd en 230.000 tot 2040. Hiervan moet 30% sociale huur zijn en in totaal twee derde betaalbare huur of koop conform de Wet versterking op de volkshuisvesting en de afspraken in de Woondeals. Het accent van het nieuwe beleid ligt op versnelling van de woningbouw en op betaalbaarheid door meer sturing vanuit de overheid op aantallen woningen en het aandeel betaalbare woningen. Het provinciaal beleid is daarmee kwantitatiever ingestoken.

2.1.4 Regionale woonakkoorden

Eén van de belangrijkste instrumenten die de provincie inzet om de bovenstaande speerpunten uit het woonbeleid te realiseren zijn de regionale woonakkoorden. De ambities, uitgangspunten en acties uit de Woonagenda vormen de basis voor deze akkoorden. Elke regio maakt hier zijn eigen afweging in: de opgaven en de daaruit voortvloeiende afspraken en acties verschillen dus per regio. Per regio zijn maatwerkafspraken gemaakt tussen de provincie en regiogemeenten over onder meer: het aantal woningen en het vinden van geschikte woningen voor diverse doelgroepen, over klimaatneutraal en circulair bouwen (aardgasvrij en met oog voor het veranderende klimaat) in de buurt van OV-knooppunten en met behoud van een groene en gezonde leefomgeving. En over het verduurzamen van bestaande woningen. De opzet van de akkoorden bestaat veelal uit een bestuurlijk of strategisch deel waarin de opgave, ambities en speerpunten geschetst worden en een uitvoeringsagenda waarin concrete acties/ projecten opgenomen zijn. De mate waarin de afspraken zijn uitgewerkt in concrete acties en projecten verschilt per regio.

Het woonakkoord wordt ook ingezet als een instrument om de samenwerking tussen gemeenten in de regio te verstevigen en om de urgente woonopgaven op regionaal niveau op te pakken. Een woonakkoord is een overeenkomst tussen de samenwerkende gemeenten en de provincie en wordt vastgesteld door GS en door colleges van Burgemeester en Wethouders van de regiogemeenten. Een aantal woonakkoorden zijn in nauwe afstemming met stakeholders zoals woningbouwcorporaties, ontwikkelaars en zorgaanbieders tot stand gekomen (van de regio's Zuid-Kennemerland/IJmond, Gooi en Vechtstreek en Alkmaar). De woonakkoorden zijn eind 2020/begin 2021 voor alle acht regio's vastgesteld. De looptijd van de woonakkoorden is tot 1 januari 2026.

Uit interviews met de regio's komt naar voren dat de komst van de woondeals in 2023 niet heeft geleid tot inhoudelijke aanpassing van de woonakkoorden omdat afspraken al grotendeels in lijn waren met de uitgangspunten uit de Woondeals. De Woondeals zijn wel kwantitatiever ingestoken waar het gaat om aantallen

nieuwbouw en versnelling. In enkele regio's is de woningbouwopgave op basis van de afspraken uit de Woondeal aangescherpt zoals in Westfriesland.

Naast de woonakkoorden hebben gemeenten lokale woonvisies waarin het gemeentelijk woonbeleid is vastgesteld. Andere regio's zoals Westfriesland en de Kop van Noord-Holland hadden al afspraken vastgelegd in een regionale woonvisie of een convenant. Deze zijn dan als basis gebruikt voor de regionale woonakkoorden voor deze regio's.

2.1.5 Samenhang van de regeling in de instrumentenmix

Naast de regionale woonakkoorden en de uitvoeringsregeling Woonakkoorden 2021 zijn er tal van andere instrumenten die bijdragen aan de doelstelling en speerpunten uit de woonagenda. De analyse wat de samenhang is tussen de regeling Woonakkoorden en de andere beleidsinstrumenten valt echter buiten de scope van deze evaluatie. Hiervoor is een aanvullende analyse nodig om te verkennen waarin de beleidsinstrumenten van elkaar verschillen en waar deze elkaar aanvullen of mogelijk overlappen en hoe deze zich verhouden ten opzichte van de doelstellingen. Hieronder volgt een overzicht van ingezette instrumenten voor de opgave uit de Woonagenda:

- Het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen.
- UVR Flexibele schil versnelling woningbouw gebiedsontwikkelingsteams gemeenten Noord-Holland 2023. Deze subsidie is gericht op de uitbreiding van tijdelijke ambtelijke capaciteit binnen gemeenten in Noord-Holland om de versnelling van woningbouw binnen een gemeente te bevorderen. De subsidie wordt verstrekt aan gemeenten en regio's voor projecten met meer dan 250 woningen.
- UVR Versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland 2021. De subsidie wordt ingezet voor de uitbreiding van tijdelijke ambtelijke capaciteit binnen gemeenten in Noord-Holland om de versnelling van woningbouw binnen een gemeente te bevorderen. Het gaat hierbij om kleinere woningbouwprojecten.
- Een bouwambassadeur: de ambassadeur wordt ingezet om versnelling te brengen in essentiële woningbouwprojecten door deze aan te jagen en de samenwerking te stimuleren. De bouwambassadeur is het eerste aanspreekpunt voor partijen die bij willen dragen aan versnelling van de woningbouwproductie.
- Servicepunt duurzame energie: bij gemeenten ligt een grote opgave voor het verduurzamen van de bestaande gebouwde omgeving het servicepunt adviseert gemeenten bij het opstellen en uitvoeren van een Transitievisie Warmte. De focus van het Servicepunt Duurzame Energie ligt op het verduurzamen van de energievoorziening van de gebouwde omgeving.
- Bouwtafels: voor afstemming tussen marktpartijen en belangenorganisaties worden bouwtafels georganiseerd. Onder voorzitterschap van de bouwambassadeur wordt elk kwartaal een versnellingstafel georganiseerd waarbij kennisinstituten, gemeenten en marktpartijen bij elkaar komen: De focus ligt op het versnellen van de woningbouwproductie met als doel te komen tot een gezamenlijke oplossing. Daarnaast is er een Klankbordgroep Marktpartijen. Dit is een breder afstemmingsoverleg van bouwers, ontwikkelaars, corporaties en belangenorganisaties. De focus ligt op het klankborden van provinciaal beleid, presentaties en kennisdeling. Dit vindt drie keer per jaar plaats.

2.2 Historie en inhoud subsidieregeling

De uitvoeringsregeling kent een historie die teruggaat tot de Woonvisie Wonen in Noord-Holland uit 2010 met als doelstelling: *'In 2020 beschikken de inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met een passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu'*. Hierbij werd ingezet op drie speerpunten:

1. Verbeteren van de afstemming tussen *vraag en aanbod* voor alle consumenten, en specifiek voor doelgroepen die minder kansen hebben op het vinden van een geschikte woning;
2. Verbeteren van de mate waarin *voorzieningen* in de woonomgeving aansluiten bij de vraag van bewoners om aan te sluiten bij de woonomgeving;

3. Verbeteren van de *duurzaamheid* van het woningaanbod en de woonomgeving.

De Regionale Actieprogramma's (RAP's) waren één van de belangrijkste instrumenten voor de uitvoering van het woonbeleid waarin bestuurlijke afspraken waren opgenomen over de kwalitatieve woningbouwopgave. Naast het RAP-instrument werd er ook een uitvoeringsregeling opgesteld waarbij financiële middelen beschikbaar zijn gesteld voor het opstellen van de RAP's en het uitvoeren/realiseren van afspraken daaruit. Door een herijking van de speerpunten in de Woonvisie in 2015, zijn er ook twee uitvoeringsregelingen geweest voor een periode van 2011-2015 en 2016-2020. Naast een focus op toekomstbestendigheid van de woningvoorraad en de ontwikkeling van binnenstedelijke woningbouw werd er ook een regionale component toegevoegd aan de speerpunten in 2016, namelijk: afstemmen en regionaal programmeren van woningbouw. Met de komst van de Woonagenda en de regionale Woonakkoorden als opvolger van de RAP's is de uitvoeringsregeling Woonvisie opgeheven en voortgezet in de uitvoeringsregeling woonakkoorden 2021.

2.2.1 Doel en voorwaarden regeling Woonakkoorden 2021

De regeling heeft als doelstelling om subsidie te verlenen aan gemeenten voor het uitvoeren van activiteiten die aansluiten bij de afspraken in het door de regiogemeenten en door Gedeputeerde Staten overeengekomen woonakkoord. Er wordt alleen subsidie verstrekt aan regio's met een woonakkoord en aan activiteiten/projecten die voldoende aansluiten bij de woonakkoorden. Gemeenten kunnen namens de regio aanvragen indienen; de projecten moeten op regionale schaal zijn (niet op het schaalniveau van een individuele gemeente) en haalbaar zijn. De regeling stimuleert daarmee de samenwerking op regionaal niveau bij het realiseren van de woningbouwopgave en het verbeteren van bestaande bouw. De regeling is ruim van opzet wat betekent dat er diverse activiteiten en projecten mee gefinancierd kunnen worden. Projecten/activiteiten moeten in principe bijdragen aan de speerpunten uit het provinciale woonbeleid. Als een activiteit/project niet staat genoemd in het woonakkoord of hier rechtstreeks uit voortvloeit bestaat ook nog de mogelijkheid om een project, na instemming op regionaal bestuurlijk niveau, voor te dragen voor subsidie.

2.2.2 Subsidiabele activiteiten

Er kan subsidie worden aangevraagd voor het opstellen van een woonakkoord en het uitvoeren van bijbehorende taken in het vastgelegde woonakkoord. De subsidie kan worden ingezet om een woonakkoord te formuleren of te actualiseren. Hiervoor mag een maximum van 25.000 euro voor worden aangevraagd. Daarnaast kan er, als er een woonakkoord is vastgesteld, financiering worden aangevraagd voor de uitvoering van activiteiten die aansluiten bij de afspraken uit de woonakkoorden, deze mogen maximaal 150.000 euro bedragen. Deze activiteiten en projecten kunnen heel divers zijn. Van de opzet van een digitaal loket, gericht op woonruimteverdeling, tot proceskosten voor de inzet van een programmamanager of het aanstellen van een wooncoach voor senioren. Daarnaast kan voor het doen van onderzoek ook subsidie worden aangevraagd, hiervoor kan maximaal 75.000 euro worden aanvraagd. Dit kan gaan om bijvoorbeeld een woonwensenonderzoek of onderzoek naar de huisvesting van arbeidsmigranten. Gelden mogen gestapeld worden met subsidies uit andere regelingen, maar regio's moeten zelf minstens 50% van de totale projectkosten bijdragen.

2.2.3 Wijzigingen in de regeling over de periode 2021-2024

De UVR Woonakkoorden is gedurende de looptijd niet inhoudelijk gewijzigd. Soortgelijke regelingen, zoals de UVR Woonvisie 2011 en 2016, bestaan al ruim 13 jaar. Deze voorgangers van de huidige regeling, de UVR Woonvisie 2011 en 2016, hadden een gelijksoortige focus en werden ingezet voor de uitvoering van de afspraken uit de Regionale Actieprogramma's (RAP's). In de UVR Woonvisie 2011 en 2016 waren regioplafonds ingesteld. Op basis van de evaluatie van deze regelingen uit 2020 is hier in de subsidieregeling Woonakkoorden van afgestapt omdat er te veel subsidiegelden onbenut bleven. De aanname bij het loslaten van de regioplafonds was dat door meer

initiatief te laten bij de regio's meer maatwerk geboden kon worden en meer projecten gehonoreerd konden worden.

2.3 Beleidstheorie

De regeling Woonakkoorden wordt ingezet voor de woonopgave in Noord-Holland. De onderliggende aannames voor de bijdrage aan deze doelstelling staat hieronder uitgewerkt en is schematisch samengevat in figuur 2.2.

2.3.1 Onderliggende aannames van de regeling

De subsidieregeling (en voorgaande subsidieregelingen) is in het leven geroepen om gemeenten (en marktpartijen) te motiveren om samen te gaan werken op de woonopgave door op regionaal niveau afspraken vast te leggen in de woonakkoorden. De regeling is daarmee direct gekoppeld aan de woonakkoorden en de daaruit voorkomende afspraken en activiteiten. De maatschappelijke verandering op de lange termijn die wordt nagestreefd is een bijdrage te leveren aan 'voldoende betaalbare, duurzame en toekomstbestendige woningen voor alle doelgroepen'(woonagenda 2020-2025). Met de komst van de woondeals in maart 2023 is deze ambitie aangescherpt en meer gekwantificeerd naar 40.000 woningen in Noord-Holland Noord en 171.200 woningen in MRA (Woondeals opgave voor 2030).

De opzet van de regeling is gebaseerd op de volgende twee aannames:

1. *Door de samenwerking tussen gemeenten en marktpartijen in de regio te stimuleren en te verstevigen worden urgente opgaven rond wonen en bouwen op (boven)regionale schaal opgepakt. Door deze (boven)regionaal op te pakken worden complexe en omvangrijke woonvraagstukken sneller en beter opgelost dan wanneer deze alleen lokaal worden opgepakt.*

Uit interviews komt naar voren dat de inzet van de regeling een lange aanlooptijd kent. De regeling, inclusief voorgaande regelingen, loopt nu circa 13 jaar. Het bouwen aan samenwerking begint inmiddels zijn vruchten af te werpen. In alle regio's is inmiddels een vorm van samenwerking ontstaan en is een vaste overlegstructuur waarbij eens in het kwartaal een bestuurlijk portefeuillehouders overleg plaatsvindt waar de wethouders wonen van de regiogemeenten aanschuiven. In dit overleg wordt o.a. de voortgang van de afspraken uit het woonakkoord besproken en de knelpunten waar gemeenten tegenaan lopen. Eénmaal per jaar sluit de gedeputeerde Wonen van de provincie Noord-Holland aan bij dit overleg. Het portefeuillehouders overleg wordt ambtelijk voorbereid in werkgroepen waarbij de accounthouder vanuit het team Wonen van de provincie regelmatig aanschuift. De regio Zuid-Kennemerland/IJmond is een regio waar een sterke samenwerking ontstaan is op het gebied van doelgroepenbeleid. Er wordt veel op lokaal niveau gemonitord en er vindt veel kennisuitwisseling plaats binnen de regio. Door de lange samenwerking tussen regiogemeenten op het woondossier is er een weefsel ontstaan en weten partijen elkaar te vinden voor het opzetten van gezamenlijke gemeente-overstijgende projecten. Het zijn meestal de grotere gemeenten in de regio's die penvoerder zijn namens de regio voor subsidieaanvragen en die ook de ambtelijke- en bestuurlijke overleggen voorbereiden. De Gooi en Vechtstreek heeft een apart regiokantoor die namens de regiogemeenten het beleidsveld wonen vertegenwoordigt. In de regio's Westfriesland en de Kop van Noord-Holland zijn het de gemeenten Hoorn resp. Schagen die deze rol vervullen. De regio Amsterdam¹ is penvoerder voor een bovenregionaal project samen met de regio's Amstelland-Meerlanden en Zaanstreek-Waterland voor de bouw van een digitaal loket voor woonruimteverdeling van sociale huurwoningen. Daarnaast wordt ook samengewerkt met marktpartijen. In de regio Alkmaar wordt samengewerkt met ontwikkelaars en corporaties in de Woongangmakers, een platform voor samenwerking tussen gemeenten en marktpartijen met als doel versnelling in de woningmarkt te faciliteren door het organiseren van kennis- en netwerkbijeenkomsten. In

¹ De stad Amsterdam is een zelfstandig bestuurlijke regio en wordt daarom als een woonakkoord regio gezien.

Westfriesland wordt samengewerkt tussen gemeenten en marktpartijen in de Woningmakers-aanpak. Doel van deze aanpak is om tot een haalbare woningbouwprogrammering te komen waarbij de focus ligt op projecten waar overeenstemming over is.

Uit de propositie van grootschalige woningbouw Noord-Holland Noord (december 2024) wordt de samenwerking tussen overheid en marktpartijen als belangrijkste randvoorwaarde genoemd om de woningbouwopgave te realiseren. Om aan deze opgave te voldoen wordt ingezet op twee stedelijke corridors rond Alkmaar en Hoorn waarbinnen de woningbouwprojecten met in totaal de grootste woningbouwproductie van deze regio liggen. De provincie werkt samen met 17 betrokken gemeenten en marktpartijen aan de woonopgave en aan andere vraagstukken zoals mobiliteit.

In alle regio's is inmiddels sprake van een vaste overlegstructuur en samenwerking tussen gemeenten en marktpartijen waarbij regionale projecten worden opgepakt, aan kennisontwikkeling en -uitwisseling wordt gedaan en regionale instrumenten ontwikkeld worden. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de woningmakers-aanpak in de regio Alkmaar om tot een haalbare realistische woningbouwprogrammering te komen of de ontwikkeling van een nieuwe woonruimte-verdeel systeem om een betere doorstroming in de woningmarkt te bewerkstelligen. Ook de evaluatie uit 2020 van de voorgaande regelingen bevestigt de meerwaarde van de regeling voor een steviger samenwerking tussen gemeenten en de stimulerende werking van de regeling om projecten regionaal op te pakken (zie hiervoor verder paragraaf 2.4).

2. De activiteiten die met de regeling worden gesubsidieerd dragen bij aan het proces van versnelling in de woonopgave en aan bredere maatschappelijke opgaven zoals klimaatbestendigheid (duurzaamheid, circulair bouwen, klimaat adaptief bouwen) in Noord-Holland.

De totale omvang van de regeling is met 2,5 miljoen naar verhouding klein ten opzichte van de totale omvang van de woonopgave in Noord-Holland. Met de regeling is een divers palet aan activiteiten gefinancierd waardoor de output van de regeling zeer breed en divers, en daardoor ook versnipperd is. Een deel van de activiteiten draagt direct bij aan de woonopgave zoals de invoering van een nieuwe woonruimte-verdeelsysteem dat zorgt voor meer kansen voor jongeren en starters op de woningmarkt (jaarrapportage Woonruimteverdeling in de regio Amsterdam 2023). Uit interviews komt naar voren dat een aantal haalbaarheidsonderzoeken hebben geleid tot de realisatie van een woonvoorziening voor kwetsbare doelgroepen. Een businesscase van een project over houtbouw met eigen hout is opgepakt door een Europees instituut voor duurzame bouwontwikkelingen en wordt op dit moment doorontwikkeld.

Naast concrete (pilot)projecten worden met de regeling ook meer procesgerichte activiteiten ingezet die zich vooral richten op de randvoorwaarden in het proces om versnelling te brengen in de woningbouwopgave zoals het bewerkstelligen van meer samenwerking tussen partijen via de akkoorden, het vergroten van het gedeeld kennisniveau bij partijen en het ontwikkelen van instrumentarium zoals een Woningmakers-aanpak om tot een gezamenlijke programmering te komen in de lokale woningbouwopgave. De doeltreffendheid van deze activiteiten is lastiger te toetsen omdat deze wel nodig zijn om een proces op gang te brengen maar pas in een later stadium tot een effect leiden. Er zijn bovendien veel externe factoren die van invloed zijn op de ontwikkelingen in de woonopgave waar de provincie geen invloed op heeft zoals o.a. beperkende regels rondom de bouw door stikstof en PFAS, hogere bouwkosten en ontwikkelingen in de omvang en samenstelling huishoudens in Noord-Holland. Die vele externe factoren beïnvloeden de mate van doeltreffendheid van de uitvoeringsregeling.

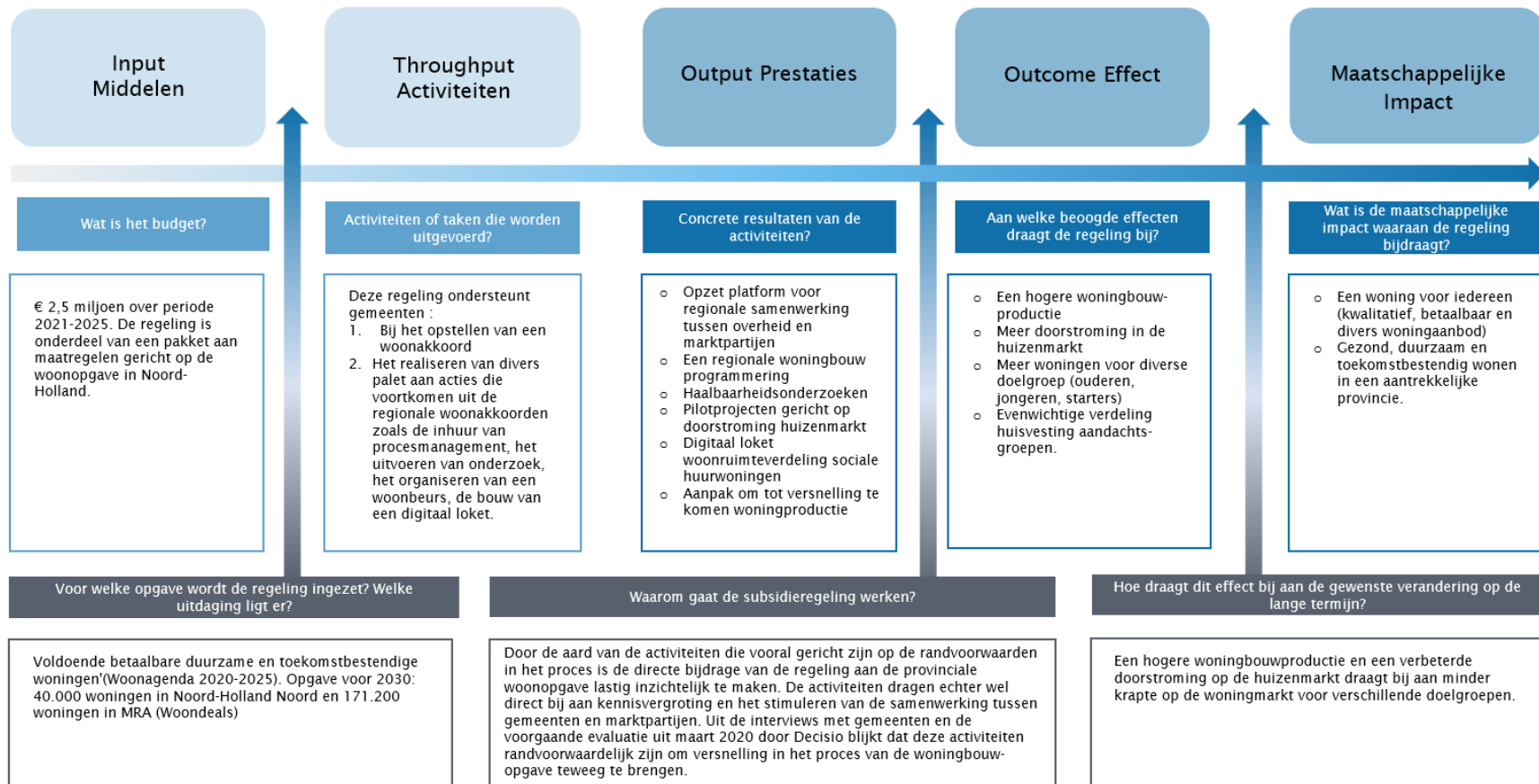
Uit interviews komt naar voren dat het moeilijk is om aan te geven of bijvoorbeeld een gezamenlijke aanpak zoals de Woningmakers-aanpak daadwerkelijk tot meer woningbouwproductie gaat leiden. De aanpak zorgt wel voor een duidelijker focus op woningbouwprojecten waar overeenstemming over is en dat er over en weer realistischer

verwachtingen zijn tussen overheden en marktpartijen. Door deze werelden dichter bij elkaar te brengen ontstaat er meer begrip en consensus. Het is voor ontwikkelaars vaak lastig om aan alle gemeentelijke eisen te voldoen en elke aanvullende eis betekent extra tijd. Het is echter wel aannemelijk dat het ontwikkelen van een haalbare programmering bijdraagt aan het versneld kunnen opstarten van woningbouwprojecten.

Kortom, een deel van de activiteiten draagt direct bij de woonopgave. Een ander deel van de activiteiten richt zich meer op de randvoorwaarden in het proces. De aanname dat de activiteiten een versnelling in het proces teweegbrengen wordt in de interviews met de regio's en ook in de voorgaande evaluatie uit 2020 bevestigd (zie hiervoor paragraaf 2.4.1 Voorgaande evaluaties). In hoeverre de diverse activiteiten het verschil maken in de woningbouwopgave is echter lastig inzichtelijk te maken, ook omdat de effecten van deze projecten zich pas later uitbetalen. Er zijn bovendien geen SMART-doelen gesteld en de effecten van de projecten zijn niet gemeten of zijn (nog) niet vast te stellen. Ook de informatie over de follow-up van (onderzoeks)projecten blijft achter. De kennis over de output en de follow-up van projecten zou beter gemonitord en breder beschikbaar gemaakt kunnen worden.

In figuur 2.2 is de beleidsonderbouwing van de regeling schematisch samengevat. Hierbij is weergegeven tot welke resultaten de inzet van middelen en activiteiten van de regeling moeten leiden en aan welke effecten en uiteindelijk maatschappelijke impact deze bijdragen.

Beleidsstheorie UVR Woonakkoorden

Figuur 1.2 Schematische weergave beleidsstheorie van de subsidieregeling Woonakkoorden

2.4 Evaluatie en monitoring

De voorgaande regelingen zijn in 2020 al een keer getoetst op doeltreffendheid door Decisio. In de monitor woningbouw en het bijbehorende dashboard worden jaarlijks data verzameld en gepubliceerd over de bestaande woningvoorraad en de plancapaciteit.

2.4.1 Voorgaande evaluatie

In de evaluatie uit 2020 zijn de Uitvoeringsregelingen Woonvisie 2011 en 2016 Noord-Holland over de periode 2011-2019 getoetst op doeltreffendheid door onderzoeksbureau Decisio. In deze periode zijn in totaal 74 projecten gesubsidieerd voor iets meer dan 6,6 miljoen euro. Belangrijkste conclusie uit deze evaluatie was dat de RAP's en de bijbehorende regelingen de samenwerking tussen gemeenten in de regio hebben gestimuleerd. Uit de evaluatie van Decisio blijkt dat de activiteiten randvoorwaardelijk zijn om versnelling te brengen in het proces van de woningbouwopgave. De meerwaarde zat vooral in de – meer structurele – afstemming over kwantitatieve woningbouwprogrammering in de regio. Daarnaast maakte de Uitvoeringsregeling het mogelijk om projecten regionaal uit te voeren die gemeenten individueel anders niet hadden opgepakt. De bijdrage van de UVR's aan de Woonvisie-doelen is moeilijk 'hard' aannemelijk te maken omdat er geen SMART-doelen zijn gesteld en omdat de effecten van de projecten niet zijn gemeten of (nog) niet zijn vast te stellen. De follow-up van (onderzoeks)projecten blijft ook achter. Aanbevolen wordt om provinciale- en regionale doelen rondom het woonbeleid meer concreet uit te werken en in het verlengde hiervan de outcome van met name grote projecten te meten en de kennis hierover bovenregionaal te delen. Een andere belangrijke constatering is dat de subsidiegelden voor een groot deel onbenut bleven. In de periode 2011-2015 blijft 35% van de subsidiegelden onbenut en in de periode 2016-2019 is dit maar liefst 62%. In de vervolgregeling zijn de regioplafonds om deze reden losgelaten.

Op dit moment wordt de follow-up van projecten die vanuit de regeling zijn gefinancierd nog niet standaard gemonitord. Ook de grotere projecten die vanuit de UVR Woonakkoorden zijn gefinancierd zijn niet structureel op outcome gemonitord. Er is wel incidenteel een terugkoppeling geweest van lopende en afgeronde projecten in een wooncoördinatorenoverleg met vertegenwoordigers van de regio (zie 2.4.2 Monitoring).

2.4.2 Monitoring

De provincie verzamelt en monitort veel data ten behoeve van het woonbeleid. De monitor woningbouw geeft een beeld van de ontwikkeling van de woningvoorraad, demografie, woningbouwplannen en betaalbaarheid in Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam en vergelijkt deze met de geformuleerde beleidsdoelen. De Woondeals waarin tot en met 2030 opgaven zijn vastgelegd voor aantallen woningen en betaalbaarheid spelen hierbij een belangrijke rol. Daarnaast gaat de monitor in op de vraag en aanbodontwikkeling op de korte en lange termijn en de ontwikkeling van het woningtekort. De monitor wordt jaarlijks geactualiseerd.

Op het niveau van activiteiten/projecten die vanuit de uitvoeringsregeling worden gefinancierd wordt niet structureel gemonitord. Het gaat om relatief kleine projecten waarbij vooral wordt ingezet op wat randvoorwaardelijk nodig is in het versnellingsproces van de woningbouwopgave waardoor het effect niet of pas in een later stadium te meten is. De inhoudelijke onderbouwing van de subsidieaanvraag beperkt zich tot het aangeven aan welk speerpunt van de woonagenda het project bijdraagt en of deze binnen een woonakkoord valt. Veelal staan projecten al benoemd in het woonakkoord en wordt daarnaar verwezen. Tijdens het subsidieproces wordt bij de vaststelling nog een eindverantwoording gegeven van het project. Hierin wordt alleen beschreven of

een project volgens het oorspronkelijke plan is uitgevoerd en wat de output van het project is geweest. Er wordt niet gevraagd naar een mogelijke follow-up van het project. Uit interviews met de regio's komt naar voren dat er wel behoefte is aan het uitwisselen van kennis over best practices.

2.5 Deelconclusie beleidstheorie

Voor de beoordeling van de beleidsonderbouwing is gekeken naar verschillende aspecten rondom de regeling: de consistentie en uitwerking van de beleidskaders, de inbedding van de regeling hierin, een overzicht van andere provinciale beleidsinstrumenten die worden ingezet voor de woonopgave in Noord-Holland, de onderbouwing van de onderliggende aannames over de effecten van de regeling en tot slot de wijze waarop de doelen van de regeling en het beleid gemonitord en geëvalueerd worden.

Samenvattend kan gesteld worden dat het beleidskader voldoende consistent is. De regeling is voldoende ingebed in het provinciale woonbeleid. Het betreft een regeling die nauw samenhangt met de woonakkoorden die per regio qua opzet en inhoud behoorlijk van elkaar verschillen. De regeling is om deze reden ruim van opzet gehouden waardoor de output van de gefinancierde projecten zeer divers is.

Uit de interviews en de documentanalyse komt naar voren dat de regeling een lange historie kent vanaf 2010. De aanname onder de regeling is dat deze de samenwerking tussen gemeenten stimuleert en dat deze verbeterde samenwerking leidt tot het realiseren van gezamenlijke gemeente-overstijgende projecten die bijdragen aan de versnelling van de woonopgave. In alle regio's is inmiddels een vorm van samenwerking ontstaan en worden (boven)regionale projecten opgepakt. Met een deel van de projecten worden concrete resultaten geboekt die direct bijdragen aan de woonopgave. Daarnaast wordt met de regeling ingezet op projecten die inzetten op de randvoorwaarden die nodig zijn om versnelling te brengen in de woningbouwopgave. Door de diverse output van projecten is een directe bijdrage aan de provinciale doelen maar deels inzichtelijk te maken. Er zijn bovendien geen SMART-doelen gesteld in het provinciaal beleid waaraan getoetst kan worden in hoeverre deze gerealiseerd zijn. Ook de effecten van de projecten zijn niet gemeten of (nog) niet vast te stellen. Op basis van de voorgaande evaluatie uit 2020 en de interviews is het echter wel aannemelijk dat de activiteiten bijdragen aan de woonopgave. In hoeverre de verschillende projecten het verschil maken in de woningbouwopgave is echter nu niet inzichtelijk te maken. De kennis over de output en de follow-up van projecten zou beter gemonitord en breder gedeeld (bovenregionaal) kunnen worden. De vorige evaluatie op doeltreffendheid uit 2020 bevestigt dit beeld.

Hieronder wordt de algemene conclusie toegelicht:

- Het beleidskader is logisch opgebouwd en daarmee voldoende consistent: de provinciale doelen uit de woonagenda uit 2020 zijn deels in lijn met de landelijke doelstelling uitgewerkt. De twee speerpunten zijn in de geest van het landelijk beleid geformuleerd in termen van voldoende beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen, maar deze zijn kwalitatief van aard. Er mist een concrete doorvertaling naar SMART doelstellingen voor 2030. Deze zijn daarna wel geformuleerd op deelregionaal niveau in de woondeals (2023) en in het landelijk beleid (2022). De Woonagenda kent een opbouw waarin de speerpunten zijn uitgewerkt in richtinggevend principes maar deze zijn niet nader uitgewerkt en gekwantificeerd. Termen als kwalitatief, betaalbaar en divers woningaanbod zijn niet uitgewerkt in concrete doelstellingen zoals aantallen woningen, en percentage betaalbare woningen. Hiervoor wordt verwezen naar de regionale maatwerkafspraken in de woonakkoorden waarin de doelstellingen nader zijn uitgewerkt en gekwantificeerd. De uitwerking van deze doelstellingen verschilt echter aanzienlijk per regio. In de actieagenda is het beleid in lijn met het Rijksbeleid wel SMART uitgewerkt in meetbare kwantitatieve doelen voor 2030.
- De regeling is voldoende ingebed in het beleid en hangt nauw samen met de regionale woonakkoorden die grotendeels in lijn zijn met de speerpunten en richtinggevend principes van de woonagenda. Eén van de belangrijkste voorwaarden voor toekenning van de subsidie is dat de projecten in de subsidieaanvragen

voortkomen uit het woonakkoord en dat alle gemeenten met de activiteit hebben ingestemd. In de subsidieaanvragen wordt verwezen naar de speerpunten uit de woonagenda en een verwijzing naar het woonakkoord. Veelal zijn projecten al benoemd of opgenomen in de woonakkoorden. De beschreven activiteiten in de aanvraag worden ook getoetst op effectiviteit door de beleidsadviseur. De mate waarin de afspraken in de woonakkoorden zijn uitgewerkt in concrete acties en projecten verschilt echter per regio. De subsidieregeling is om deze reden ruim van opzet gehouden. Door de ruime opzet van de regeling is deze weinig specifiek in de activiteiten die hiermee gefinancierd kunnen worden. De vraag is of de regeling daarmee voldoende onderscheidend is van andere instrumenten die worden ingezet voor de provinciale woonopgave en wat de samenhang hiermee is. Deze vraag valt echter buiten de scope van deze evaluatie. Hiervoor is een aanvullende analyse nodig.

- Op basis van de beleidstheorie is het aannemelijk dat de gesubsidieerde activiteiten en projecten bijdragen aan de samenwerking en kennisvergroting binnen de regio's en het oppakken van gemeente-overstijgende projecten die bijdragen aan de versnelling van de woonopgave. Door het diverse palet aan activiteiten is echter een directe bijdrage van de regeling aan de woningbouwopgave maar deels inzichtelijke te maken. Er is ook niet inzichtelijk te maken welke activiteiten het grootste verschil maken om versnelling in het proces van de woningbouwopgave te maken. Binnen verschillende regio's is inmiddels ervaring opgedaan met diverse aanpakken. Het delen van kennis over best practices op bovenregionaal niveau ontbreekt echter.
- De evaluatie van Decisio uit 2020 bevestigt dat de voorgaande regelingen de samenwerking tussen gemeenten in de regio hebben gestimuleerd en dat de meerwaarde van de regelingen vooral zat in de – meer structurele – afstemming over kwantitatieve woningbouwprogrammering in de regio. Daarnaast maakte de regelingen het mogelijk om projecten regionaal uit te voeren die gemeenten individueel anders niet hadden opgepakt. De bijdrage van de deze projecten aan de Woonvisie-doelen is echter moeilijk 'hard' aannemelijk te maken omdat er geen SMART-doelen zijn gesteld en omdat de effecten van de projecten niet zijn gemeten of (nog) niet vast te stellen zijn.
- De provincie verzamelt en monitort veel data ten behoeve van het woonbeleid zoals de ontwikkeling van de woningvoorraad, demografie, woningbouwplannen en betaalbaarheid in Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam en vergelijkt deze met de geformuleerde beleidsdoelen. De resultaten en follow-up van projecten die met de regeling worden gefinancierd worden echter niet gemonitord. Na afloop van een project vindt wel een eindverantwoording plaats of het project volgens plan is uitgevoerd.

3. Gebruik subsidieregeling

Dit hoofdstuk geeft invulling aan de tweede onderzoeksvraag over het gebruik van de regeling en voor welke activiteiten de regeling wordt ingezet. De hoofdvraag is hoeveel middelen uit de regeling zijn besteed in de periode 2021 tot en met 2024 en wat de verdeling hierin is. Voor de beantwoording van deze onderzoeksvraag is een kwantitatieve analyse van subsidiebeschikkingen uitgevoerd en is ook een documentanalyse uitgevoerd van alle subsidiedossiers. Aan het eind van dit hoofdstuk komt het verloop van het subsidieproces aan de orde en hoe dit ervaren wordt door gemeenten. Hiervoor is informatie uit de interviews gebruikt.

3.1 Overzicht beschikte subsidies

Voor de UVR Woonakkoorden is er een totaalbedrag van €2.519.000,- beschikbaar gesteld. De regeling is het hele jaar opengesteld vanaf de periode 2021 tot en met eind 2024. Sinds 2021 zijn er 41 subsidies verleend voor een totaalbedrag van €2.122.289,-. De provincie heeft geen subsidieaanvragen afgewezen. De reden hiervan is dat gemeenten vaak voorafgaande aan subsidieaanvraag het beleidsteam Wonen informeren alvorens ze een aanvraag indienen. Op basis daarvan zijn projecten aangepast of alsnog ingetrokken waardoor aanvragen zelden worden afgewezen. Veel projecten zijn ook al opgenomen in de regionale woonakkoorden. In de onderbouwing van de subsidieaanvraag wordt in dat geval verwezen naar het woonakkoord.

Uit de vorige evaluatie komt naar voren dat de voorgaande regelingen, de UVR Woonvisie 2011 en 2016 voor respectievelijk 35% en 62% zijn uitgeput. In de UVR Woonakkoorden 2021 zet deze stijgende lijn door met een uitputting van bijna 84%. Een verklaring voor de betere benutting van de regeling is dat de regioplafonds in de UVR Woonakkoorden 2021 zijn losgelaten. Voor de UVR Woonvisie 2011 en 2016 waren nog regioplafonds ingesteld. Op basis van de bevindingen uit de evaluatie van 2020 is hiervan afgestapt omdat er te veel subsidiegelden onbenut bleven. De aanname hierbij was dat met het loslaten van de regioplafonds meer initiatief bij de regio's werd gelaten en meer maatwerk mogelijk zou zijn waardoor de middelen naar de meest actieve regio's zou gaan waar de urgentie op de woonopgave het hoogst is. Een andere constatering is dat de gemiddelde projectomvang in de periode vanaf 2021 met € 51.763,- veel lager ligt dan in de periode daarvoor.

UVR	RAP 2011-2015	RAP 2016-2019	Woonakkoord 2021 tot heden
Totaal verleend subsidiebedrag	€ 4.445.211,-	€ 2.163.688,-	€ 2.122.289,-
Subsidieplafond	€ 6.843.860,-	€ 5.656.000,-	€ 2.519.000,-
Resterend budget	€ 2.398.649,-	€ 3.492.312,-	€ 396.711,-
Resterend in %	35%	62%	84%
aantal projecten	46	28	41
gemiddelde omvang project	€ 96.635,-	€ 92.471,-	€ 51.763,-

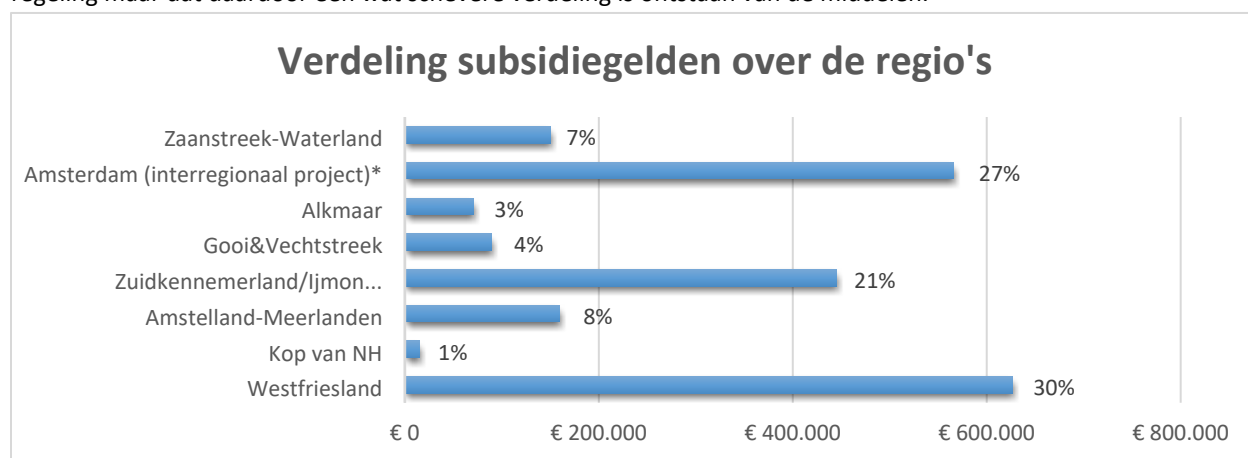
Tabel 3.1 overzicht beschikte subsidies en resterend budget over de periode 2011-2019 en 2021 tot heden.

3.2 Verdeling van middelen over de regio's

In figuur 3.1 staat de verdeling van middelen over de regio's weergegeven. Het verschil tussen regio's in het aantal toegekende subsidieaanvragen en de daarbij behorende financiering is groot. In de periode vanaf 2021 tot en met 2024 is de meeste subsidie aan de regio's Westfriesland, Amsterdam, en Zuid-Kennemerland/IJmond uitgekeerd met totaalbedragen van respectievelijk € 626.919,-, € 565.909,-, en € 445.320,-. De subsidie aan de regio Amsterdam betreft een bovenregionaal project over nieuwe woonruimteverdeling voor sociale huurwoningen dat

verdeeld is over 9 deelprojecten. Dit project is een samenwerking tussen de regio's Amsterdam, Amstelland-Meerlanden en Zaanstreek-Waterland waar de gemeente Amsterdam penvoerder van is. De regio Zuid-Kennemerland-IJmond behoort tot de drie koplopers met in totaal 7 projecten. De regio's Kop van Noord-Holland en Alkmaar blijven achter. In de afgelopen periode is er vanuit de Kop van Noord-Holland slechts één subsidieaanvraag ingediend voor het opstellen van het Woonakkoord voor een bedrag van € 14.935,-. Er zijn verder geen aanvragen gedaan voor de uitvoering van de afspraken uit het woonakkoord. Uit een interview met de regio komt naar voren dat dit meerdere redenen had. Het woonakkoord werd ingehaald door de afspraken uit de Woondeal NHN. Beide samenwerkingsovereenkomsten zijn grotendeels parallel aan elkaar ontwikkeld waardoor de afspraken uit het woonakkoord op de achtergrond raakten.

Een andere reden die werd aangegeven was dat de oorspronkelijke opgave voor de regio met 300 woningen per jaar niet heel hoog lag. De kopgemeenten waren hier goed op ingericht. Vanuit de regio Alkmaar zijn met twee projectaanvragen voor € 70.523,- naar verhouding weinig aanvragen gekomen. Eén van deze aanvragen betrof een bovenregionaal project over de concretisering van de woonopgave van de Woondeal NHN. Dit is een samenwerking met de Kop van Noord-Holland en de regio Westfriesland waarvoor de regio Alkmaar penvoerder was. Het algemene beeld is dat het loslaten van de regioplafonds geleid heeft tot een betere benutting van de regeling maar dat daardoor een wat schevere verdeling is ontstaan van de middelen.

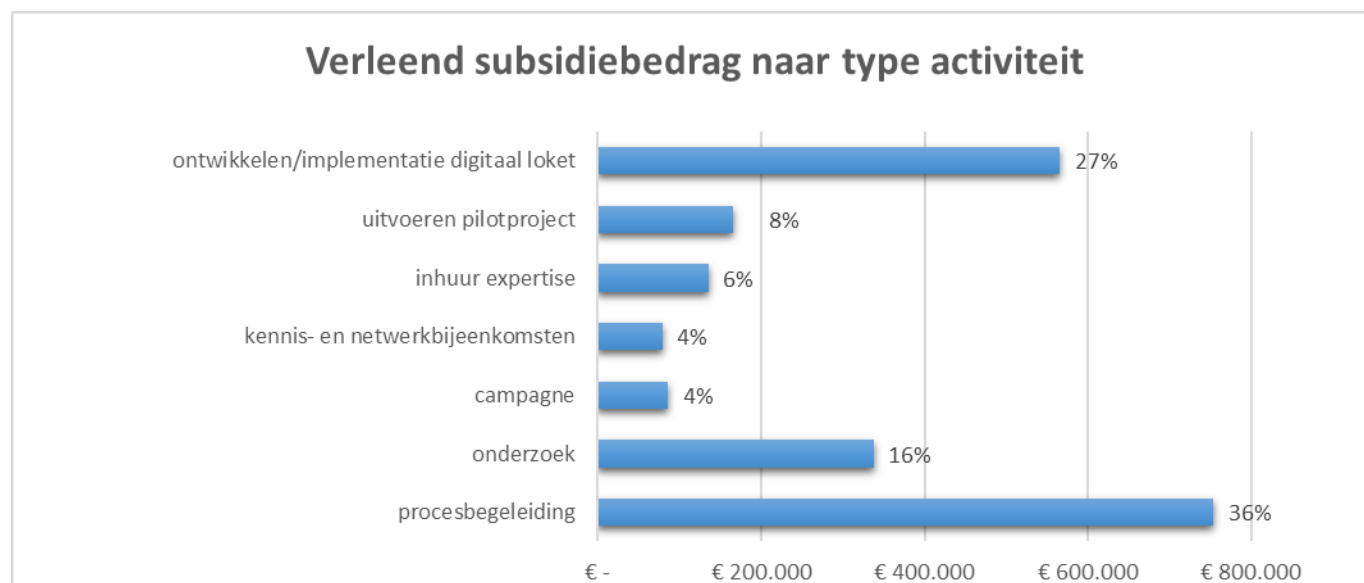
Tabel Figuur en Tabel 3.2 Verleend subsidiebedrag uitgesplitst naar regio. (*bovenregionaal project is een samenwerking tussen regio's Amsterdam, Amstelland-Meerlanden, en Zaanstreek-Waterland.

regio	aantal projecten	bedrag	percentage
Zaanstreek-Waterland	1	€ 150.000,-	7%
Amsterdam (bovenregionaal project)*	9	€ 565.909,-	27%
Alkmaar	2	€ 70.523,-	3%
Gooi & Vechtstreek	5	€ 89.208,-	4%
Zuid-Kennemerland/IJmond	7	€ 445.320,-	21%
Amstelland-Meerlanden	3	€ 159.475,-	8%
Kop van NH	1	€ 14.935,-	1%
Westfriesland	13	€ 626.919,-	30%

3.3 Verdeling subsidie over type activiteit

Met de subsidieregeling wordt een divers palet aan activiteiten gesubsidieerd. De meeste subsidiegelden van ruim 750.000 euro (43 % procent) worden ingezet voor procesbegeleiding voor o.a. het opstellen van de regionale woonakkoorden en de aansturing en uitwerking van de acties uit de woonakkoorden. Een andere activiteit die onder procesbegeleiding valt is de inhuur van een intermediair voor het ontwikkelen van een haalbare woningbouwaanpak met overheid en marktpartijen om versnelling te brengen in de woningbouw. Ruim een kwart van de uitgegeven middelen wordt ingezet voor de bouw en implementatie van een digitaal loket ten behoeve van

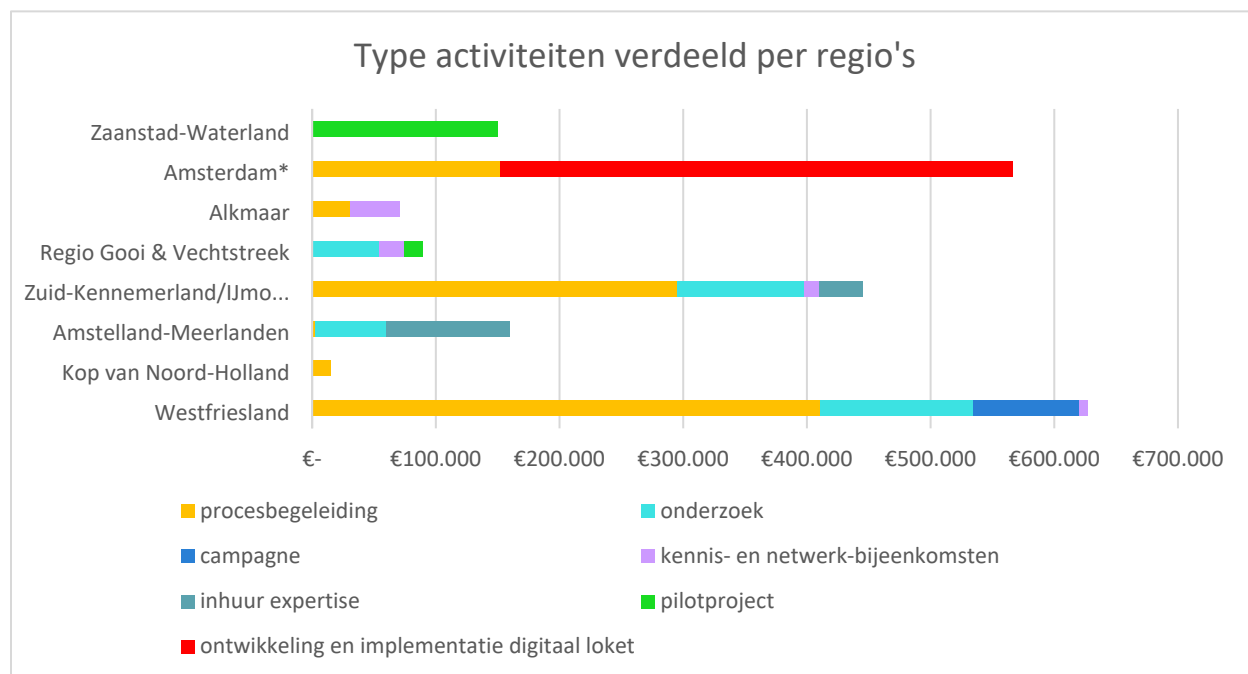
invoering van een nieuw woonruimte-verdeelsysteem voor sociale huurwoningen. Dit is een bovenregionaalproject van de regio's Amsterdam, Amstelland-Meerlanden en Zaanstad/Waterland dat bestaat uit negen deelprojecten. Binnen dit bedrag zit ook de inhuur van een projectleider voor de aansturing van dit interregionale project. 16% van de bestede middelen wordt ingezet voor onderzoek. Dit kan gaan om een woonwensenonderzoek of een uitbreiding daarvan, een haalbaarheidsonderzoek naar locaties van kwetsbare doelgroepen of een onderzoek naar nieuwe woonvormen voor senioren. De pilotprojecten richten zich op de doorontwikkeling van een doorstroomregeling voor senioren en een proef met de bouw van duurzame woningen met lokaal geproduceerd hout. De overige middelen zijn verdeeld over campagnes gericht op veilig en comfortabel wonen voor senioren, kennis- en netwerkbijeenkomsten om versnelling te brengen in de woningbouw, en de inhuur van expertise bij een grootschalige ontwikkeling van een woningbouwlocatie.

activiteit	aantal projecten	bedrag	Percentage
procesbegeleiding	14	€ 754.116,-	36%
onderzoek	9	€ 337.478,-	16%
campagne	4	€ 86.061,-	4%
kennis- en netwerkbijeenkomsten	4	€ 78.500,-	4%
inhuur expertise	2	€ 135.225,-	6%
uitvoeren pilotproject	3	€ 165.000,-	8%
ontwikkelen/implementatie digitaal loket	5	€ 565.909,-	27%

Figuur en Tabel 3.3 Verleend subsidiebedrag naar type activiteit

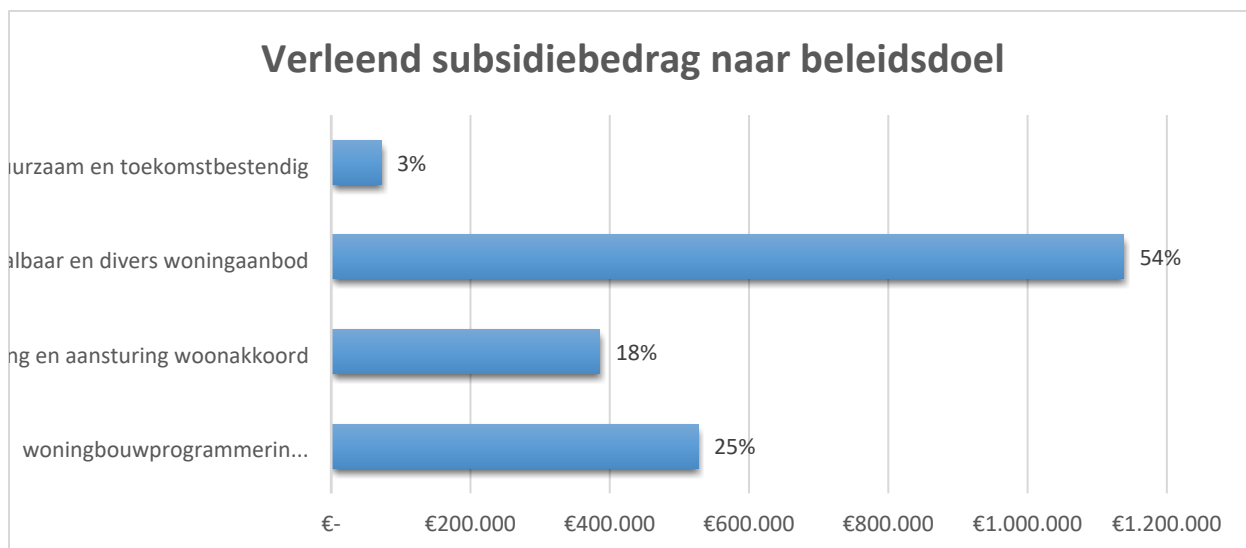
In figuur 3.4 is per regio weergegeven aan welk type activiteiten de middelen zijn uitgegeven. In regio Zuid-Kennemerland is een procesmanager met het subsidiegeld aangesteld die de uitvoering van het woonakkoord stroomlijnt voor de regio. In de regio Westfriesland is een intermediair aangesteld die het proces rondom de woningbouwversnelling aanpakt en Amsterdam heeft een projectleider aangesteld voor een bovenregionaal project rondom de implementatie van een nieuw woningruimte-verdeelsysteem. Regio's die meer ervaring hebben of een procesmanager hebben lijken makkelijk de weg naar de regeling te vinden en meer aan te vragen zoals de drie koplopers Westfriesland, Amsterdam en Zuid-Kennemerland/IJmond

Figuur 3.4 Verdeling middelen over type activiteiten per regio (bovenregionaal project)*

3.4 Verdeling subsidie naar beleidsdoel

Verreweg het grootste deel van de middelen, ruim 1 miljoen euro (54%), wordt ingezet voor projecten die bijdragen aan betaalbare woningen en een divers woningaanbod gericht op verschillende doelgroepen zoals senioren, woningzoekenden in de sociale huursector, arbeidsmigranten, en tijdelijke huisvesting voor kwetsbare doelgroepen. Een kwart van de middelen wordt ingezet voor activiteiten gericht op woningbouwprogrammering en -versnelling. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van intermediairs als de Woongangmakers en de Woningmakers om versnelling te brengen in de woningbouwproductie. Deze intermediairs bieden een platform voor overheid en marktpartijen door het organiseren van regionale versnellingstafels om kennis uit te wisselen en knelpunten die de woningbouwproductie stagneren aan te pakken. 18% van de middelen is ingezet op het regionaal woonbeleid in de vorm van de ontwikkeling van de woonakkoorden en de sturing op de projecten en concretisering van de acties uit deze akkoorden. Slechts 3 % van de middelen is ingezet voor een duurzame en toekomstbestendige woningmarkt. Dit betrof een haalbaarheidsonderzoek om te komen tot een duurzame klimaatbestendige stadswijk of pilotprojecten voor woningen met duurzaam hout.

beleidsdoel	aantal projecten	bedrag	percentage
duurzaam en toekomstbestendig	3	€ 71.675,-	3%
betaalbaar en divers woningaanbod	24	€ 1.137.998,-	54%
ontwikkeling en aansturing woonakkoord	6	€ 385.680,-	18%
woningbouwprogrammering en -versnelling	8	€ 526.936,-	25%

Figuur en Tabel 3.4 Verleend subsidiebedrag naar beleidsdoel

3.5 Verloop subsidieproces

De regeling was in de periode 2021 tot met 2024 opengesteld en is op volgorde van binnenkomst volgens het principe ‘wie het eerst komt het eerst maalt’ ingericht. De regeling is het hele jaar opengesteld waarbij gemeenten namens de regio aanvragen kunnen indienen. De meeste conceptaanvragen komen eerst binnen bij Beleid voor inhoudelijk advies. Daarmee kan Beleid enigszins sturen op de inhoud en op fouten in de aanvraag. Aanvragen kunnen op deze wijze worden gecorrigeerd voordat ze de formele routing in gaan. Wanneer de officiële aanvragen bij Subsidies binnenkomen worden deze getoetst op de weigeringsgronden zoals de financiële haalbaarheid van activiteiten. De financiële dekking van de activiteiten wordt getoetst aan de hand van het bijgevoegde financieringsplan of begroting. De inhoudelijk toetsing, of een activiteit binnen de woonakkoorden valt, ligt bij Beleid. In de subsidieaanvraag is de doelstelling van het project beschreven en aan welke speerpunten uit de woonagenda deze bijdraagt. De inhoudelijke toets ligt bij de acht regionale accounthouders van het team Wonen. De regionale accounthouders fungeren ook als eerste aanspreekpunt voor de regio's en schuiven aan bij het ambtelijk overleg ter voorbereiding op het bestuurlijk portefeuillehouders-overleg Wonen. Door dit overleg hebben accounthouders een goed beeld wat er in de regio speelt; waar de behoefte ligt en of er plannen zijn voor een aanvraag. Gemeenten kunnen na afronding van het project tot 1 augustus in het daaropvolgende jaar een vaststellingsaanvraag indienen. Deze aanvraag is voorzien van een eindverantwoording van het project waarin o.a. een accountantsverklaring en eindrapportage opgenomen is met een beschrijving van de werkzaamheden, de resultaten daarvan en de bijdrage aan het beoogde doel. De inhoudelijke toetsing van de eindverantwoording ligt bij Beleid. Zowel de formele besluitvorming rondom de beschikking van een subsidieaanvraag als de vaststelling van een project ligt bij Subsidies.

3.5.1 Ervaringen betrokkenen bij het subsidieproces

De wettelijke besluitvormingstermijn van 12 weken wordt regelmatig aangetikt of soms overschreden. Van 15 projecten die afgerond zijn moet de formele vaststelling nog plaatsvinden. De reden dat de vaststelling nog niet heeft plaatsgevonden is dat in enkele gevallen de eindverantwoording mager was of dat een accountantsverklaring ontbrak waardoor niet overgegaan kan worden tot een vaststellingsbesluit. In sommige gevallen blijft een vaststellingsaanvraag uit of ontbreekt een accountantsverklaring omdat de projectkosten van gemeenten lager uitvallen waardoor geld moet worden terugbetaald van de voorschotten die de provincie heeft gedaan. Gemeenten die namens de regio aanvragen indienen geven aan het subsidieproces helder te vinden. Gemeenten die het subsidieproces al een keer doorlopen hebben geven aan dat het proces van aanvragen snel verloopt; vooral de afstemming met de regionale accounthouders van het team Wonen en het online aanvragen via e-herkenning ervaren zij als snel. De formele besluitvorming over de aanvraag daarentegen wordt door de regio's als lang ervaren, een 'black box' waarbij het niet duidelijk is wat de status is van de subsidieaanvraag. Omdat de formele afwikkeling vaak lang duurt is het subsidieproces door Beleid aangepast. Regio's mogen al voor de formele besluitvorming starten met een activiteit/project. Dit is overigens wel met het risico op afwijzing waardoor sommige regio's terughoudend zijn om al te starten met een project en de formele toekenning van een subsidie liever eerst afwachten. Regio's geven aan dat het lang wachten is voordat gestart kan worden met een project. Vooral bij het uitbesteden van opdrachten aan bureaus is een termijn van drie maanden lang wanneer de offertes al binnen zijn en deze maar een maand geldig zijn. Drie regio's geven aan geen reactie te hebben gekregen op een subsidieaanvraag, een wijzigingsverzoek bij veranderingen in de planning of een aanvraag tot vaststelling wanneer een opdracht beëindigd was. De meldingen waren gedaan volgens procedure maar een reactie bleef uit waarna de gemeenten zelf contact hebben gezocht met de provincie. Tot slot, geven enkele regio's aan dat de accountantsverklaring bij de vaststelling nogal wat administratieve lasten met zich meebrengt. Vooral wanneer er sprake is van een gedelegeerd opdrachtgeverschap waarbij de coördinatie en uitvoering niet in handen is van de regio en alle informatie over een project opgehaald moet worden. Eén regio gaf aan hiervoor een aparte accountant ingehuurd te hebben wat zorgde voor een onvoorziene kostenpost.

3.5.2 Ervaringen contact en samenwerking met de provincie

De regio's zijn positief over de samenwerking met de regionale accounthouders van het team Wonen en ervaren hun rol als van meerwaarde. De accounthouders schuiven vaak aan bij de ambtelijke werkgroepen Wonen ter voorbereiding op het bestuurlijk portefeuillehouders overleg van de regio's. Zo wordt de regio actief gewezen op het bestaan van subsidieregelingen en beleidsontwikkelingen en wordt er meegelezen met subsidieaanvragen. De lijnen zijn kort waarbij de accounthouder fungeert als schakel van en naar de provincie wanneer er vragen zijn. Veelal zijn er verschillende provinciale contactpersonen betrokken bij verschillende onderwerpen zoals bij de advisering over de woningbouwprogrammering of de regionale woonzorgvisie. Regio's geven aan dat de provincie altijd wel bereid is om mee te denken en ook actie te ondernemen. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de provincie aanwezig in de regio.

3.6 Deelconclusie gebruik van de regeling

Geconcludeerd wordt dat:

- De benutting van de regeling in de periode 2021-2024 met 84% aanzienlijk hoger ligt dan in de periode daarvoor met gelijksoortige regelingen (35% in de periode 2011-2015 en 62% in de periode 2016-2019). Een verklaring hiervoor is dat de regioplafonds in de UVR Woonakkoorden zijn losgelaten om meer ruimte en initiatief te laten bij de regio's. Dit lijkt beter te voorzien in een behoefte vanuit de regio's.
- Door het verschil in dynamiek in de regio's is een wat schevere verdeling ontstaan van de middelen. Deze varieert van € 14.935,- voor de Kop van Noord-Holland tot € 626.919,- voor de regio Westfriesland.

- Het merendeel van de middelen (43 %) is ingezet voor procesbegeleiding zoals de ontwikkeling en aansturing van de regionale woonakkoorden, of de inhuur van een intermediair voor het organiseren van regionale versnellingstafels. Ruim een kwart van de uitgegeven middelen is ingezet voor een groot bovenregionaal project gericht op een nieuw woonruimte-verdeelsysteem voor sociale huurwoningen.
- Koplopers als Amsterdam, Westfriesland en Zuid-Kennemerland/IJmond, die meer ervaring hebben met subsidieaanvragen of een procesmanager hebben aangesteld, vinden makkelijker de weg naar de regeling en vragen meer aan.
- Meer dan de helft van de projecten richten zich op het beleidsdoel 'een betaalbaar en divers woningaanbod' voor diverse doelgroepen.
- Het formele besluitvormingstraject wordt door de regio's als een black box ervaren omdat niet duidelijk is wat de status is van de aanvraag. Vooral bij uitbestedingen is een wachttijd van drie maanden lang voordat gestart kan worden met een project. Regio's zijn echter terughoudend in het gebruik van de mogelijkheid om alvast te starten met een project voor de formele besluitvorming vanwege het risico op afwijzing.
- De accountantsverklaring bij de vaststellingsaanvraag wordt als administratieve last ervaren. Zeker wanneer er sprake is van een gedelegeerd opdrachtgeverschap of van cofinanciering in de vorm van eigen capaciteit vanuit verschillende regiogemeenten. Het kost veel tijd om alle informatie beschikbaar te krijgen vanuit alle betrokken partijen.
- De samenwerking tussen de regio's en de regionale accounthouders van het team Wonen verloopt goed en wordt als positief ervaren. De lijnen zijn kort en er wordt proactief informatie uitgewisseld over beleidsontwikkelingen en meegelezen bij conceptaanvragen. De accounthouders fungeren als scharnier van en naar de provincie voor de regio wanneer er vragen zijn. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de provincie aanwezig in de regio.

4. Resultaat van de regeling

Dit hoofdstuk geeft invulling aan de derde onderzoeksvraag of de regeling van meerwaarde is voor het realiseren van projecten uit de woonakkoorden en wat de bijdrage van deze projecten is aan het provinciale beleidsdoel; 'het zorgen voor voldoende betaalbare, duurzame en toekomstbestendige woningen voor alle doelgroepen.' De belangrijkste input voor de beantwoording van de onderzoeksvraag is verkregen uit interviews met de verschillende regio's en uit de interne interviews met de betrokken provinciale ambtenaren.

4.1 Resultaten projecten en bijdrage aan de woonopgave

Zoals in de voorgaande hoofdstukken al is vermeld is er met de regeling een divers palet aan activiteiten gesubsidieerd. Dit levert ook een divers palet aan resultaten op. Hieronder worden de belangrijkste activiteiten en resultaten uitgelicht.

Meer dan een derde van de middelen is ingezet voor de inhuur van capaciteit voor de uitvoering en coördinatie van projecten uit de regionale woonakkoorden zoals de inzet van een programmamanager voor de uitvoering van het woonakkoord Zuid-Kennemerland/IJmond. Het gaat hier om de verdere uitwerking van projecten en de aansturing ervan, het beheer van de woningbouwmonitor en de invulling van het voorzitterschap van het ambtelijk regionaal overleg. Een ander voorbeeld van procesbegeleiding is de inzet van een intermediair zoals de Woningmakers Westfriesland. Dit is een aanpak die erop gericht is om marktpartijen en overheid met elkaar in contact te brengen om tot een realistischer programmering te komen en zo versnelling te brengen in de woningbouwproductie in de regio. Uit interviews komt naar voren dat het moeilijk te zeggen is of deze aanpak

daadwerkelijk tot meer productie leidt. Daarbij is de woningbouwproductie afhankelijk van meerdere externe factoren zoals reeds eerder beschreven is in paragraaf 2.3. de Beleidstheorie. De aanpak zorgt in ieder geval voor een duidelijker focus op projecten waar al consensus over is en zorgt ervoor dat er realistischere verwachtingen zijn vanuit de overheid en marktpartijen. In de regio Alkmaar wordt gewerkt met een gelijksoortige aanpak, de Woongangmakers.

Meer dan een kwart van de middelen is gegaan naar een bovenregionaal project dat gericht was op de ontwikkeling en implementatie van een nieuw woonruimte-verdeelsysteem voor de sociale huursector. Dit traject is een samenwerking tussen 15 regiogemeenten. De gemeente Amsterdam was trekker van dit project met de Amsterdamse federatie van woningcorporaties (AFWC). Aanleiding voor dit traject waren de oplopende wachttijden voor sociale huurwoningen. Het oude systeem zoals Woningnet is gebaseerd op wachtlijsten waarbij degene met de langste wachtduur voorrang krijgt. Hierdoor vervulde het systeem met mensen die niet actief op zoek waren. In het nieuwe systeem weegt naast inschrijfduur ook andere criteria mee, namelijk hoe lang en intensief woningzoekenden naar een woning zoeken en in welke omstandigheden zij verkeren zoals gescheiden met kinderen, inwonende kinderen met een WMO-status. Woningzoekenden die dringend op zoek zijn naar een woning maar nog geen of weinig inschrijfduur hebben, maken hiermee meer kans op een woning. Het nieuwe systeem is per 16 januari 2023 van start gegaan. Uit de jaarrapportage Woonruimteverdeling in de regio Amsterdam 2023 blijkt dat het aandeel actief woningzoekenden is toegenomen na de invoering en dat vooral jongeren en starters profiteren van het nieuwe woonruimte-verdeelsysteem. Zij kunnen makkelijker aan een woning komen.

16% van de middelen wordt ingezet voor onderzoek. Dit kan gaan om een aanvullend woonwensenonderzoek, onderzoek naar passende woonconcepten voor senioren of doorstroommaatregelen voor senioren. De onderzoekresultaten worden veelal ingezet voor lokaal beleid zoals de woonzorgvisies van gemeenten, of voor regionale voorzieningen. In andere gevallen levert een locatieonderzoek voor buitenlandse werknemers een businesscase op wat uiteindelijk leidt tot het realiseren van een locatie voor bijvoorbeeld buitenlandse werknemers of tijdelijke woonvoorziening voor kwetsbare doelgroepen.

De aard en omvang van de gesubsidieerde activiteiten verschillen nogal van elkaar waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen meer procesgerichte activiteiten die gericht zijn het coördineren en uitlijnen van de woonakkoorden of het versnellen van de woningbouwproductie. Daarnaast zijn er activiteiten die meer gericht zijn op het uitvoeren van projecten/onderzoeken gericht op specifieke doelgroepen. Dit laatste type activiteiten hebben concrete resultaten opgeleverd die direct effect hebben op de beschikbaarheid van huurwoningen voor bepaalde doelgroepen of de bouw van een (tijdelijke) woonvoorzieningen voor kwetsbare doelgroepen in de regio. Procesgerichte activiteiten die gericht zijn op versnelling van de woningbouw zoals de Woongangmakers of de Woningmakers-aanpak zitten vooral op het creëren van een netwerk en op de samenwerking tussen overheid en marktpartijen voor het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak. De bijdrage van deze procesgerichte activiteiten aan de woningbouwproductie is echter lastig inzichtelijk te maken omdat de inzet meer zit op wat er randvoorwaardelijk nodig is om een proces in gang te krijgen. De mogelijke effecten hiervan, en daarmee de bijdrage aan de woonopgave, zijn pas in een later stadium zichtbaar.

4.2 Nut en noodzaak subsidie

De regio's ervaren de inzet van de subsidiegelden vanuit de provincie als welkome aanvulling. Zeker wanneer de kosten van een project omvangrijk zijn fungeert de subsidie van de provincie als smeermiddel of vliegwieltje bij de start van een traject. Bij de start van grote regionale projecten blijven partijen elkaar aankijken; wie neemt de lead en wie betaalt wat. Een startbedrag vanuit de provincie helpt dan bij het zetten van de eerste stappen in een project waarvan het resultaat onzeker is of om een samenwerking van de grond te krijgen. De financiële bijdrage van de provincie maakt het makkelijker voor gemeenten en marktpartijen om in een project te stappen en de eerste stappen te zetten in een samenwerking. Voor sommige projecten betekent de subsidie een vergroting van de capaciteit door de inzet van een procesbegeleider. Regio's geven aan dat zonder subsidieregeling er minder projecten van de grond gekomen zouden zijn. Door het woonakkoord en de bijbehorende regeling is de samenwerking in de regio verbeterd. Partijen weten elkaar nu beter te vinden. Soms zijn projecten uit het woonakkoord buiten de subsidieregeling om gerealiseerd. Dit heeft vooral te maken met de lange wachttijden op de beschikking. Het gaat dan vooral om relatief kleine projecten waarvan het budget dusdanig klein is dat het niet loont om weken te wachten op een relatief kleine bijdrage.

4.3 Deelconclusie gebruik van de regeling

Algemene conclusie is dat een deel van de activiteiten direct bijdraagt aan het provinciale beleidsdoel. Dit geldt met name voor activiteiten die gericht zijn op de uitvoering van concrete projecten en onderzoeken uit de woonakkoorden. De follow-up van deze projecten dragen direct bij aan de beschikbaarheid van woningen voor specifieke doelgroepen. Andere meer procesgerichte activiteiten zetten meer in op wat randvoorwaardelijk nodig is om een proces in gang te zetten. Deze initiatieven dragen bij aan een betere samenwerking tussen marktpartijen en overheid wat een belangrijke randvoorwaarde is voor de aanpak van knelpunten op woningbouwlocaties of het leggen van een duidelijker focus in de woningbouwprogrammering. De directe bijdrage van deze procesgerichte activiteiten aan de woningbouwproductie, en daarmee het provinciale doel, is lastig inzichtelijk te maken. Mogelijke effecten hiervan zullen pas in een later stadium zichtbaar worden. De inzet van de subsidie wordt door de regio's als welkome impuls ervaren. Vooral bij de start van een project waarvan het resultaat onzeker is of om een samenwerking van de grond te krijgen fungeert de subsidie als smeermiddel.

5. Conclusies en aanbevelingen

Dit is een overkoepelend hoofdstuk waarin de vierde onderzoeksvraag wordt beantwoord met een algemene conclusie en aanbevelingen over de doeltreffendheid van de regeling. Dit wordt gedaan op basis van de deelconclusies uit de voorgaande hoofdstukken. In paragraaf 5.1 wordt de doeltreffendheid van de regeling getoetst aan de hand van vier voorwaarden.

5.1 Doeltreffendheid regeling

Voor een positieve beoordeling van de doeltreffendheid van een subsidie, moet er aan vier voorwaarden worden voldaan:

1. *De regeling wordt goed ingezet*; het subsidieproces verloopt efficiënt en is duidelijk ingericht, er is geen drempel om aan te vragen etc.
2. *Er moet sprake zijn van (tenminste gedeeltelijk) doelbereik*: het budget is (grotendeels) uitgegeven en de beoogde projecten worden gerealiseerd.
3. *De regeling is noodzakelijk (of minimaal bevorderlijk) voor het doelbereik*: de regeling helpt gemeenten om projecten te realiseren uit de woonakkoorden die een bijdragen leveren aan de provinciale beleidsdoelstelling.
4. *Het doelbereik van de regeling is voldoende onderbouwd*: het is aannemelijk dat de regeling bijdraagt aan het realiseren van de woonopgave, (idealiter) een causaal verband tussen de prestaties van de regeling en het (maatschappelijk) effect. De beleidstheorie is voldoende onderbouwd, de provinciale doelen zijn uitgewerkt in samenhangende concrete doelen die meetbaar en evalueerbaar zijn.

De algemene conclusie is:

De doeltreffendheid van de regeling wordt als voldoende beoordeeld. Het is aannemelijk dat de activiteiten die gefinancierd zijn met de regeling bijdragen aan de provinciale woonopgave.

Hieronder wordt de conclusie nader toegelicht:

1. *Het subsidieproces verloopt deels efficiënt en is duidelijk ingericht.*

Het subsidieproces wordt door de regio's als helder ervaren. Het proces van aanvragen is helder en de afstemming met de regionale accounthouders van het team Wonen verloopt snel. Het formele besluitvormingstraject en de informatievoorziening hierover is echter een aandachtspunt. De besluitvorming rondom zowel beschikkingen, wijzigingsverzoeken als vaststellingen wordt door de regio's als lang en als een 'black box' ervaren waarbij het niet duidelijk is wat de status is.

De samenwerking met de regionale accounthouders binnen de regionale werkgroepen wordt als positief ervaren. De lijnen zijn kort en er wordt proactief informatie uitgewisseld over beleidsontwikkelingen en meegelezen bij conceptaanvragen. De accounthouders fungeren als schakel van en naar de provincie voor de regio wanneer er vragen zijn. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de provincie aanwezig in de regio.

Aanbeveling 1 Zorg voor een tijdig en transparant verloop van het subsidieproces waarbij voor aanvragers helder is wat de status van besluitvorming is.

2. Het doelbereik van de regeling is voldoende: het budget is grotendeels uitgegeven en de beoogde projecten zijn gerealiseerd.

De middelen uit de regeling UVR Woonakkoorden zijn in de periode 2021-2024 voor 84% benut. Dit is meer dan in de voorgaande periode met gelijksoortige regelingen waar de benutting aanzienlijk lager was (35% in de periode 2011-2015 en 62% in de periode 2016-2019). Een verklaring hiervoor is dat de regioplafonds in de UVR Woonakkoorden zijn losgelaten om meer ruimte en initiatief te bieden aan de regio's wat beter lijkt aan te sluiten bij de behoefte. Als gevolg daarvan is de verdeling van de middelen over de regio's wel wat schever geworden. Koploperregio's als Amsterdam, Westfriesland en Zuid-Kennemerland/IJmond, die meer ervaring hebben met subsidieaanvragen of een procesmanager hebben aangesteld weten makkelijker de weg naar de regeling te vinden en vragen meer aan. Naar de andere regio's zijn naar verhouding minder subsidiegelden toegegaan. Zo hebben de regio's Kop van Noord-Holland en Alkmaar respectievelijk één en twee subsidieaanvragen gedaan. Dit heeft echter ook deels te maken met de kleinere omvang van de woonopgave in de kopgemeenten. Door het loslaten van de regioplafonds worden niet alle regio's in gelijke mate ondersteund.

Uit de evaluatie blijkt dat er door de regio's in totaal 41 projecten zijn gerealiseerd met de subsidiegelden. De toetsing hierop is goed verankerd in het subsidieproces. Voorafgaand aan de beschikking worden projecten inhoudelijk getoetst of de beoogde doelstelling en het resultaat van een project binnen het regionale woonakkoord valt en binnen de speerpunten van de woonagenda valt. Na de afronding van het project moet de regio in de verantwoording aangeven of het project conform het oorspronkelijke plan is uitgevoerd en of het beoogde doel en resultaat behaald zijn. Hiermee wordt geborgd dat projecten daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

Aanbeveling 2. Ga na op welke wijze gestuurd kan worden op de verdeling van middelen over de regio's zodat deze in verhouding is tot de opgave die er ligt in de regio.

3. Regio's geven aan dat de regeling noodzakelijk is voor het realiseren van projecten uit de woonakkoorden die een bijdragen leveren aan de provinciale beleidsdoelstelling.

De regio's geven aan dat zonder subsidieregeling er minder projecten op regionaal- en bovenregionaal niveau van de grond gekomen zouden zijn. Voor veel projecten betekent de subsidie een vergroting van de capaciteit door de inzet van een procesbegeleider of een projectleider. Uit de evaluatie blijkt dat de subsidie als vliegwiel of smeermiddel fungeert voor het realiseren van (boven)regionale projecten omdat het draagvlak creëert bij partijen om deel te nemen in het project. Een startbedrag vanuit de provincie helpt dan om een samenwerking van de grond te krijgen of om de eerste stappen te zetten in een project waarvan het resultaat onzeker is.

Met de regeling is een divers palet aan activiteiten gefinancierd waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen procesgerichte activiteiten gericht op het coördineren en aansturen van de woonakkoorden en het stimuleren van samenwerking tussen partijen om versnelling te brengen in de woningbouwproductie. Daarnaast zijn er activiteiten die gericht zijn op het realiseren van concrete (pilot)projecten en onderzoeken zoals de implementatie van een nieuw woonruimte-verdeelsysteem voor de sociale huursector of het uitvoeren van locatieonderzoek voor specifieke doelgroepen. Meer dan de helft van de projecten focust zich op een betaalbaar en divers woningaanbod voor diverse doelgroepen en een kwart op versnelling in de woningbouwproductie. Uit interviews met de regio's komt naar voren dat veel projecten een vervolg krijgen. Geconcludeerd wordt wel dat de kennis over de output en follow-up van projecten beter gemonitord kan worden en de informatie hierover breder gedeeld en beschikbaar gemaakt moet worden. Dit was overigens ook één van de aanbevelingen uit de voorgaande evaluatie waar nog geen opvolging aan gegeven is. Het voorziet ook in een behoefte die vanuit de regio's geuit is.

Aanbeveling 3. Zorg voor een goede borging van de kennis over de output en follow-up van projecten door deze te monitoren. Hierdoor wordt kennis ontwikkeld over de effectiviteit van activiteiten en projecten die met de regeling of gelijksoortige regelingen gefinancierd worden.

Aanbeveling 4. Stel de opgedane kennis over best practices breed (bovenregionaal) beschikbaar zodat er een gedeeld kennisniveau ontstaat bij alle regio's over succesvolle samenwerkingen/aanpakken voor de woningbouwproductie of instrumentarium dat succesvol wordt ingezet om doorstroming in de huursector te bewerkstelligen.

4. Op basis van de bevindingen uit deze evaluatie is het aannemelijk dat de activiteiten en projecten die met de *regeling zijn gefinancierd bijdragen aan de woonopgave in Noord-Holland.*

Geconcludeerd wordt dat het beleid consistent is ingericht en de regeling voldoende is ingebed in het beleid. De regeling hangt nauw samen met de regionale woonakkoorden die grotendeels in lijn zijn met de speerpunten en richtinggevend principes van de woonagenda. Door de ruime opzet van de regeling is deze echter weinig specifiek in de activiteiten die hiermee gefinancierd kunnen worden. De vraag is of de regeling daarmee voldoende onderscheidend is van andere instrumenten die worden ingezet voor de provinciale woonopgave en wat de samenhang hiertussen is.

De subsidieregeling is breed van opzet en wordt gebruikt als smeermiddel om regionale projecten te realiseren. De output van de projecten is daardoor ook zeer gevarieerd. Een deel van de initiatieven zoals de (pilot)projecten en onderzoeken dragen direct bij aan een betere beschikbaarheid van woningen voor specifieke doelgroepen zoals een nieuw woonruimte verdeelsysteem in de huursector. Andere meer procesgerichte initiatieven richten zich op de randvoorwaarden in het proces en dragen bij aan een betere samenwerking tussen marktpartijen en overheid wat belangrijk is voor de aanpak van knelpunten op woningbouwlocaties en het leggen van een duidelijker focus in de woningbouwprogrammering. De eventuele effecten van deze projecten zijn echter pas in een later stadium zichtbaar. De kennis over de output en follow-up van deze projecten zou beter gemonitord moeten worden om inzicht te krijgen in welke maatregelen effectief zijn en welke niet.

Aanbeveling 5. Zorg voor helderheid in de samenhang van het beleidsinstrumentarium dat wordt ingezet voor de woonopgave zodat deze aanvullend zijn aan elkaar en onderscheidend zijn. Dit is inzichtelijk te maken in bijvoorbeeld een doelboom of met behulp van een Theory of Change.

Bijlage 1 Overzicht bronnen

Literatuur

- Ministerie van BiZa (11 maart 2022) De Nationale Woon- en Bouwagenda
- Provincie Noord-Holland (22 juli 2024) Actieagenda Wonen en Versnellen 2024-2028
- Provincie Noord-Holland (maart 2020) Woonagenda provincie Noord-Holland 2020-2025
- Metropoolregio Amsterdam (15 maart 2023) Woondeal MRA
- Regio Noord-Holland Noord (15 maart 2023) Woondeal 2.0 Regio NHN
- Provincie Noord-Holland (23 maart 2020) Evaluatie uitvoeringsregelingen Woonvisie door Decisio
- Regio Noord-Holland Noord (december 2024) Propositie Noord-Holland Noord als grootschalige woningbouwlocatie
- Regio Zaanstreek-Waterland (10 juni 2021) Woonakkoord 2021-2025
- Regio Westfriesland (30 november 2022) Woonakkoord 2020-2025
- Kop van Noord-Holland (13 februari 2022) Woonakkoord 2022- 2026
- Regio Amsterdam (17 november 2021) Woonakkoord 2021-2025
- Regio Alkmaar (7 juli 2021) Woonakkoord 2021-2025
- Regio Gooi en Vechtstreek (11 mei 2021) Woonakkoord 2021-2025
- Regio Zuid-Kennemerland/IJmond (15 april 2021) Woonakkoord 2021-2025, Bestuursakkoord
- Regio Zuid-Kennemerland/IJmond (15 april 2021) Woonakkoord 2021-2025, Uitvoeringsagenda
- [Platform Woningcorporaties Noordvleugel Randstad - PWNR, \(AFWC\) Onderzoek \(28 oktober 2024\) jaarrapportage 2023 - Regionale woonruimteverdeling regio Amsterdam](#)

Gesprekken extern

- Gemeente Hoorn/Regio Westfriesland, regio coördinator Wonen
- Gemeente Hilversum/Regio Gooi en Vechtstreek, programma coördinator Wonen
- Regio Gooi en Vechtstreek, beleidsadviseur Wonen
- Gemeente Amsterdam Stadsdeel Nieuw West, beleidsadviseur Wonen
- Gemeente Haarlem, beleidsadviseur Wonen en secretaris portefeuillehouders overleg Zuid-Kennemerland/IJmond
- Gemeente Velsen, strategisch adviseur Ruimte en Wonen
- Gemeente Schagen, opgavemanager regionale samenwerking fysieke domein Kop van Noord-Holland

Gesprekken intern

- Provincie Noord-Holland, adviseur subsidies, sector Subsidies en Inkoop, directie Concernzaken
- Provincie Noord-Holland, medewerker subsidies, sector Subsidies en Inkoop, directie Concernzaken
- Provincie Noord-Holland, beleidsadviseur (Woonakkoorden en accounthouder Zaanstreek/Waterland), sector Wonen en Stedelijke ontwikkeling, directie Beleid
- Provincie Noord-Holland, beleidsadviseur (Actieagenda en accounthouder Zuid-Kennemerland/IJmond), sector Wonen en Stedelijke ontwikkeling, directie Beleid